

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет**

Кафедра бізнесу та управління персоналом

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ ВИПУСКНИХ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ (ПРОЄКТІВ)**

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка» ОП «Управління персоналом та
економіка праці»

і галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність», ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

УДК 338.4+339.1-3+331

Методичні рекомендації щодо виконання та захисту випускних кваліфікаційних робіт (проектів) для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка», ОП «Управління персоналом та економіка праці» і галузі знань 07 «Управління та адміністрування» і спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Укладачі; Ю.М. Лопатинський, О.В.Зибарева, Л.В. Вербівська, З.І. Кобеля. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2023. 82 с.

Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, керівників кваліфікаційних робіт, консультантів, рецензентів та членів атестаційних комісій економічного факультету Чернівецького національного університету спеціальності 051 «Економіка», ОП «Управління персоналом та економіка праці» та спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для практичного використання в їх діяльності. Методичні рекомендації передбачають надання здобувачам конкретної практичної допомоги в період написання, оформлення, порядку та процедури захисту кваліфікаційної роботи. Вони містять вимоги до виконання кваліфікаційних робіт, зокрема до їх тематики і структури, підготовки розділів, оформлення та організації захисту. У додатках наведені зразки оформлення та змісту всіх складових роботи. Структура рекомендацій відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та Стандартам вищої освіти відповідних спеціальностей, містить необхідний методичний матеріал для самостійного опрацювання, що дозволяє підготувати до захисту якісну кваліфікаційну роботу.

Призначено для магістрантів, які навчаються за спеціальностями 051 «Економіка» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» й буде корисним для здобувачів усіх економічних спеціальностей.

Укладачі: Лопатинський Ю.М., д.е.н., професор, зав. кафедри бізнесу та управління персоналом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;
Зибарева О.В., д.е.н., професор кафедри бізнесу та управління персоналом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;
Вербівська Л.В., д.е.н., доцент кафедри бізнесу та управління персоналом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;
Кобеля З.І., к.е.н., доцент кафедри бізнесу та управління персоналом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Відповідальний за випуск:

Ю.М. Лопатинський

© Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2023

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	4
2.	Мета дослідження, вибір та затвердження теми кваліфікаційної (магістерської) роботи	5
3.	Структура, обсяг і зміст кваліфікаційної (магістерської) роботи	10
3.1.	Вступ	11
3.2.	Основна частина	14
3.3.	Висновки	19
3.4.	Список використаних джерел	19
3.5.	Додатки	20
3.6.	Довідка про впровадження результатів дослідження та замовлення на виконання кваліфікаційної роботи	20
4.	Етапи виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи	20
4.1.	Складання робочого плану	20
4.2.	Підбір та вивчення літературних джерел і практичних матеріалів та правила цитування використаних джерел	21
4.3.	Порядок виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи	24
5.	Оформлення кваліфікаційної (магістерської) роботи	25
5.1.	Загальні вимоги до оформлення	26
5.2.	Нумерація складових елементів кваліфікаційної (магістерської) роботи)	27
5.3.	Оформлення рисунків, таблиць, формул	28
5.4.	Оформлення списку використаних джерел	29
5.5.	Оформлення додатків	29
6.	Перевірка кваліфікаційної (магістерської) роботи на унікальність авторського тексту	30
7.	Рецензування, захист та зберігання кваліфікаційних (магістерських) робіт	32
8.	Критерії оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи	37
9.	Список використаних джерел	44
10.	Додатки	

1. Загальні положення

Відповідно до освітніх програм (ОП) «Управління персоналом та економіка праці» та «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича виконання та захист кваліфікаційної роботи є обов'язковим елементом підсумкової атестації випускників ЗВО, а публічний захист є завершальним етапом забезпечення професійних компетенцій та програмних результатів відповідних освітніх програм.

Кваліфікаційна (магістерська) робота здобувача освіти та її публічний захист є методом комплексної діагностики рівня професійних знань, умінь і навичок випускників, на підставі яких Атестаційна комісія (АК) ЧНУ встановлює відповідність фактичного рівня освітньої підготовки здобувачів Стандартам вищої освіти за спеціальностями 051 «Економіка» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Кваліфікаційна (магістерська) робота належить до категорії самостійних наукових досліджень здобувачів, в основі яких лежить моделювання вже відомих рішень.

Показником якісної підготовки майбутнього магістра є відповідність виконаної роботи певним вимогам:

1) робота має виконуватись державною мовою та не повинна містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації;

2) робота на здобуття кваліфікаційного рівня «магістр» повинна готуватись кожним здобувачем індивідуально згідно з календарним графіком виконання роботи та у визначені бути терміни представлена на випускову кафедру;

3) робота повинна свідчити про вміння здобувача стисло, лаконічно та аргументовано викладати положення наукового та практичного спрямування;

4) текст кваліфікаційної роботи має бути викладено без граматичних і стилістичних помилок, а її оформлення відповідати методичним рекомендаціям та вимогам стандартів України;

5) при написанні кваліфікаційної роботи здобувач обов'язково повинен робити посилання на авторів та джерела інформації; у випадку виявлення використаного матеріалу (тексту, таблиць, розрахунків, графіків тощо) без відповідного посилання на авторів та джерела інформації робота може бути не допущена до розгляду Атестаційною комісією з можливістю повторного захисту;

б) кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії (системі Archer) закладу вищої освіти.

Атестація здобувачів рівня вищої освіти магістр здійснюється відповідно до «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Чернівецькому національному

університеті імені Юрія Федьковича», розробленого відповідно до Законів України «Про освіту» (від 05.09.2017 р. № 2145-VIII), «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 р. № 1556-VII)», Положень Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича «Про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (2019 р.), «Про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (2020 р.), «Положення про технологію електронного навчання в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2018 р.), Правил академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (2019 р.) та інших нормативних актів України з питань освіти» [1].

Відповідно Закону України «Про вищу освіту», «атестація осіб, які здобувають ступінь молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи). Заклад вищої освіти на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію» [2].

2. Мета дослідження, вибір та затвердження теми кваліфікаційної (магістерської) роботи

Кваліфікаційна (магістерська) робота є самостійним комплексним науковим дослідженням здобувача, підбиває підсумки вивчення ним комплексу дисциплін загальної та професійної підготовки, передбачених відповідними навчальними планами освітніх програм.

Кваліфікаційна (магістерська) робота – індивідуальне завдання практично-орієнтованого та науково-дослідницького характеру, яке здобувач виконує на завершальному етапі фахової підготовки є формою атестації результатів навчання, здобутих практичних навичок:

– для спеціальності 051 «Економіка» кваліфікаційна робота має передбачати «розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної складної задачі або проблеми в економічній сфері, що потребує досліджень та/або інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог» [3];

– для спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» кваліфікаційна робота має передбачати «розв'язання складної задачі або проблеми в сфері підприємництва, торгівлі та/або роботи біржової діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог» [4].

Кваліфікаційна (магістерська) робота має засвідчити як здобувач володіє методикою наукового дослідження пошукового характеру, узагальнює та аналізує науково-методичні джерела, статистичний матеріал, показує вміння працювати з нормативно-правовими актами.

Кваліфікаційну (магістерську) роботу виконують відповідно до навчальних планів ОП, за якими навчаються здобувачі вищої освіти ОР «Магістр».

Завданнями кваліфікаційної (магістерської) роботи є:

- навчання та набуття навичок практичного застосування теоретичних знань для виконання здобувачем конкретних практичних завдань;
- застосування методології наукового дослідження для вирішення конкретних теоретично-практичних проблем;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу результатів економічних процесів;
- розвиток творчого та критичного мислення, виявлення і формування професійних навиків здобувачів;
- здатність проводити економічні, соціологічні та інші дослідження на відповідному рівні;
- набуття здобувачем досвіду використання довідкових, статистичних джерел інформації та нормативних документів;
- вміння розкривати основні проблеми обраної здобувачем теми магістерського дослідження, збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки;
- відстеження взаємозв'язків та виявлення недостатньо вивчених теоретичних чи методичних напрацювань із обраної теми з втіленням їх на практиці;
- розробка та подання пропозицій щодо можливостей підвищення ефективності діяльності підприємств (установ, організацій) різних форм власності та видів діяльності, а також органів державного та місцевого самоврядування;
- формування власного, обґрунтованого в роботі, погляду щодо виявлених проблем і напрямків їх вирішення;
- доведення своєї обізнаності та компетентності як фахівця, здатного розв'язувати складні завдання і проблеми у відповідній галузі знань.

Кваліфікаційна (магістерська) робота повинна бути оригінальною, самостійно виконаною здобувачем під керівництвом наукового керівника, мати творчий характер. Виконавець кваліфікаційної (магістерської) роботи несе повну відповідальність за отримані результати, їх обґрунтованість, оригінальність і практичну значимість.

Кваліфікаційна (магістерська) робота повинна мати спрямованість на діяльність конкретного підприємства, організації чи установи, підприємств,

які належать до одного виду економічної діяльності, одного регіону чи держави. Базою дослідження у роботі має бути конкретне підприємство (організація, установа), декілька однотипних підприємств однієї галузі, проблема регіонального чи державного рівня. У роботі необхідно ставити конкретні практичні завдання.

У процесі виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи необхідно глибоко вивчити законодавчий, методичний та інструктивний матеріали, інформаційні джерела з обраної здобувачем теми, теоретично обґрунтувати актуальність теми дослідження, проаналізувати роботу об'єкта дослідження, сформулювати конкретні висновки та дати обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення економічної діяльності підприємств, організацій, установ тощо.

При написанні кваліфікаційної (магістерської) роботи здобувач повинен показати:

- володіння економічною термінологією та методами пізнання;
- поглиблене на основі інформаційних джерел вивчення досліджуваних проблем;
- широке застосування прийомів і методів збирання, обробки та аналізу інформації;
- систематичну і цілеспрямовану дослідницьку (пошукову) роботу над темою;
- вміння формувати власний (критичний) погляд щодо виявлених проблем і напрямів їх вирішення.

До захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи допускаються здобувачі, які оволоділи усіма видами теоретичного і практичного навчання.

Конкретна мета будь-якої магістерської роботи визначається обраною темою та об'єктом дослідження. Вибір теми проводиться здобувачем разом з його науковим керівником із запропонованої тематики, затвердженої кафедрою (або пропонується здобувачем індивідуально).

У процесі захисту магістерської роботи Атестаційна комісія (АК) визначає відповідність знань, навичок і вмінь здобувача компетентностям та програмним результатам ОП, його здатність до самостійної аналітичної роботи. Показником високої якості підготовки матеріалів дослідження є наявність у роботі узагальнених аналітичних даних та обґрунтованих рекомендацій, які або повністю, або частково можуть бути використані у діяльності бази дослідження (про що може надаватися відповідна довідка).

Найчастіше результати можуть бути використані, реалізовані, якщо кваліфікаційна (магістерська) робота є спрямованою на вирішення конкретних завдань діяльності окремого підприємства або організації, галузі, регіону, держави в умовах невизначеності соціально-економічного середовища.

Кваліфікаційні (магістерські) роботи з високим рівнем підготовки мають відповідати таким вимогам:

- виконані за замовленням і на конкретних матеріалах суб'єкта

господарювання та включають конкретні рекомендації практичного характеру, що можуть бути прийняті до впровадження;

- тема магістерської роботи актуальна для конкретного суб'єкта господарювання, що припускає виконання окремих завдань з удосконалення діяльності досліджуваного підприємства (установи, організації), галузі, регіону, країни;

- подані пропозиції і висновки по роботі мають елементи оригінальності, можуть бути реалізовані (використані) у практичній діяльності підприємства (установи, організації, галузі, регіону, країни) для покращення ефективності їх функціонування.

З метою якісного виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи та отримання ґрунтовних науково-практичних результатів доцільно є обирати за базу дослідження суб'єкт господарювання, у діяльності якого чітко визначених об'єкт дослідження та/або є можливість порівняння основних показників функціонування обраного об'єкта на декількох підприємствах (в установах, організаціях).

Документами, що підтверджують високу якість та практичну спрямованість магістерської роботи є довідка про впровадження результатів роботи у діяльності суб'єкта дослідження.

Тематику кваліфікаційних (магістерських) робіт розробляє випускова кафедра, періодично оновлюючи її з урахуванням змін у законодавстві, актуальності тем у зв'язку зі зміною умов середовища з урахуванням сучасних світових тенденцій, розвитку напрямів найновіших наукових досліджень, вимог до кваліфікаційної характеристики майбутнього фахівця.

Орієнтовну тематику магістерських робіт здобувач отримує на кафедрі **(Додатки А1, А2)**. Кафедра забезпечує можливість вибору теми кваліфікаційного (магістерського) дослідження, тобто орієнтовний перелік тем є більшим, аніж кількість здобувачів за відповідною ОП. Крім цього, здобувачам надається можливість запропонувати тему Кваліфікаційної (магістерської) роботи, назва і спрямованість якої знаходиться в межах компетенцій за ОП, але відрізняється від рекомендованої тематики. У такому випадку запропонована тема повинна бути обґрунтована здобувачем та узгоджена з науковим керівником та затверджена кафедрою.

Тема кваліфікаційної (магістерської) роботи – це згорнутий в одне речення головний зміст досліджуваної наукової проблеми, вивченню якої вона присвячена. За допомогою ключових понять і сутнісних зв'язків між ними тема виражає головну ідею, місію, мотив, спрямування наукового дослідження. Тема магістерського дослідження показує рух від досягнутого, традиційного до нового, має відображати зміст запланованої наукової роботи, формулювання теми має бути конкретним. У назві не рекомендується використовувати ускладнену, узагальнюючу або псевдонаукову термінологію. Під час вибору теми враховується її актуальність, відповідність спеціалізації освітньої програми, наукова тематика кафедри та керівника, науково-дослідні інтереси здобувача. Сформульована тема кваліфікаційної роботи представляє

назву, що відображає наукову проблему (предмет та мету дослідження); а також галузь чи вид економічної діяльності підприємства (магістерська робота може досліджувати проблеми підприємства, галузі, регіону, держави).

При виборі теми варто враховувати її актуальність, ступінь дослідженості науковцями, її майбутній потенціал, можливість отримання, ефективного опрацювання та використання відповідного фактичного матеріалу щодо господарської діяльності та статистичної інформації про суб'єкт господарювання, на базі якого виконується магістерська робота, відповідність теми освітній програмі, за якою навчається здобувач.

Теми обраних кваліфікаційних (магістерських) робіт не повинні повторюватися та не дозволяється виконання двох кваліфікаційних робіт з однаковими темами на одній тій же базі дослідження (підприємство, організація, установа, регіон). Зміст кваліфікаційної роботи повинен відповідати назві теми.

Науково-методичне керівництво магістерськими роботами здійснюється викладачами випускової кафедри, затвердженими кафедрою та Вченою радою факультету.

За будь-яких умов вибору здобувач обов'язково погоджує тему кваліфікаційної (магістерської) роботи зі своїм науковим керівником, подає про це відповідну *заяву на ім'я завідувача кафедри (Додаток Б)*. Потрібно заздалегідь погодити тему кваліфікаційної (магістерської) роботи з керівником підприємства (установи, організації) чи іншої бази дослідження, на матеріалах якої вона буде виконуватись.

Керівник (кваліфікаційної) магістерської роботи разом зі здобувачем визначають зміст роботи і порядок виконання окремих етапів. Узгоджені теми подаються на розгляд і затвердження кафедри, Вченої ради економічного факультету. Завідувач кафедри має право на заміну наукового керівника, у випадку якщо його науковий напрямок дослідження не збігається з темою магістерської роботи. За необхідності затверджується консультант кваліфікаційної роботи з числа науковців факультету, які досліджують дану проблему чи практичних фахівців – керівників підприємств, установ, провідних спеціалістів, експертів тощо.

Обов'язками наукових керівників кваліфікаційної (магістерської) роботи є:

- консультування здобувачів з питань вибору, формулювання чи уточнення теми роботи, розробки її плану, допомога в підборі фахових інформаційних джерел, підготовці окремих розділів;
- формування графіку виконання магістерської роботи із зазначенням термінів виконання кожного розділу;
- контроль за дотриманням здобувачем регламенту підготовки магістерської роботи та періодичне звітування ходу виконання дослідження науковими керівниками на засіданнях кафедри;
- контроль якості та термінів виконання магістерської роботи здобувачем відповідно до методичних рекомендацій;

- підготовка відгуку про магістерську роботу з ґрунтовною характеристикою її якості відповідно до критеріїв оцінювання.

Обов'язками здобувача-виконавця магістерської роботи є:

- дотримання зазначених графіків виконання магістерської роботи із зазначенням термінів виконання кожного розділу;
- подання науковому керівнику наукових поточних напрацювань та чистового варіанту виконаної кваліфікаційної роботи у зазначені терміни;
- консультування з науковим керівником щодо оформлення магістерської роботи;
- підготовка виконаної роботи для внутрішнього та зовнішнього рецензування, попереднього захисту на кафедрі, подання роботи до Атестаційної комісії;
- дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності при написанні магістерської роботи та недопущення проявів плагіату;
- підготовка магістерської роботи до публічного захисту (доповідь, наочна презентація тощо).

У випадку, якщо здобувач не дотримується календарного графіку виконання магістерської роботи, не з'являється на консультації до наукового керівника та не надає опрацьованих відповідно до зауважень матеріалів, науковий керівник робить висновок про неможливість визначення ступеня готовності кваліфікаційної роботи та її відповідності методичним рекомендаціям і не рекомендує її до захисту при Атестаційній комісії, про що доповідає на засіданні кафедри. Також керівник повинен повідомити кафедру про недотримання календарного плану підготовки роботи і на проміжних етапах, про що робиться відповідний запис у протоколі засідання кафедри

3. Структура, обсяг і зміст кваліфікаційної (магістерської) роботи

Структура кваліфікаційної (магістерської) роботи, поданої до захисту зі спеціальностей, повинна включати такі складники, які розміщені у такій послідовності:

1. Титульний аркуш.
2. Анотація (українською та англійською мовами).
3. Перелік умовних позначень і скорочень (за необхідності).
4. Зміст.
5. Вступ.
6. Основна частина, з виділенням розділів і підрозділів (висновки до розділів – за необхідності);
7. Висновки.
8. Список використаних джерел.
9. Додатки.

10. Замовлення на виконання магістерської роботи від підприємств, установ, організацій (у випадку її наявності надається окремо і в кваліфікаційній (магістерській) роботі не брошурується).

11. Довідка про впровадження результатів дослідження (у випадку її наявності надається окремо і в магістерській роботі не брошурується).

12. Відгук наукового керівника у формі подання та рецензії (надаються окремо: зовнішня – від підприємства, установи, організації тощо та внутрішня – від рецензента, призначеного кафедрою; в магістерській роботі не брошуруються).

Обсяг магістерської роботи має бути в межах **70** сторінок друкованого тексту (без урахування сторінок з анотацією, списком використаних джерел та додатків). Орієнтовний обсяг структурних елементів (кількість сторінок): анотація – 1-2 ст.; вступ – 3-4 ст.; основна частина, що включає текст першого, другого та третього розділу роботи – 55-60 ст.; висновки – 4-5 ст.

Титульний аркуш кваліфікаційної (магістерської) роботи (**Додатки В1, В2**) містить найменування ЗВО, назву факультету, назву випускової кафедри, тему роботи, прізвище, ім'я, по батькові магістранта, спеціальність та освітня програма, за якою виконана робота, науковий ступінь, учене звання, посада, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника, відмітка про допуск магістерської роботи до захисту, місто і рік виконання.

Анотація (Додаток Г) подається українською та англійською мовами, містить короткий зміст магістерської роботи (до 700 символів, включаючи пробіли) і також ключові слова (5-8).

Анотація – це короткий виклад (1-2 сторінки) змісту роботи, який містить основні відомості та висновки, необхідні для ознайомлення з роботою. В анотації магістерського дослідження зазначається прізвище та ініціали здобувача вищої освіти, назва роботи, основний зміст та результати дослідження. Ключові слова (слова специфічної наукової термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі) наводяться у називному відмінку. Анотація розміщується разом з ключовими словами та умовними позначеннями (за необхідності).

У **Змісті** вказують найменування структурних частин роботи, розділів, підрозділів (перелік умовних позначень, вступ, розділи та підрозділи, висновки, список використаних джерел, додатки) та номери початкових сторінок.

3.1. Вступ

Вступ визначає суспільно-економічну, соціальну та управлінську значущість теми, розкриває суть і ступінь дослідженості проблеми, загальну характеристику кваліфікаційної (магістерської) роботи, інформаційні джерела та вихідні дані, які обумовили вибір теми.

У вступі визначають:

– актуальність теми дослідження;

- ступінь її розробки вітчизняними та зарубіжними дослідниками;
- мету і основні завдання дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;
- методи дослідження;
- інформаційно-фактологічну базу дослідження;
- практичне значення отриманих результатів;
- структуру та обсяг роботи.

У вступі коротко обґрунтовується актуальність теми дослідження, виходячи із реалій сьогодення. Загальну характеристику роботи варто викласти у певній послідовності. У вступі роботи необхідно:

- обґрунтувати актуальність обраної теми дослідження, її теоретичне, методичне й практичне значення;
- показати стан її розгляду у науковій літературі з посиланнями на авторів використаних в кваліфікаційній (магістерській) роботі літературних джерел;
- сформулювати мету роботи, об'єкт, предмет та визначені завдання;
- окреслити структуру й практичну цінність (значимість) кваліфікаційної роботи.

Актуальність теми (6-8 речень) обґрунтовують такими аспектами:

- по-перше, інформацією про місце досліджуваної проблеми в більш загальній проблемі (або проблемах), аргументуванням доцільності розв'язання досліджуваної проблеми шляхом визначення її тісного зв'язку з проблемою більш загального характеру, необхідність розв'язання якої загально визнана. Досліджувана проблема може бути пов'язана із загальною проблемою не безпосередньо, а через ряд проблем зростаючого ступеня спільності;
- по-друге, пріоритетність проблеми – пріоритетність її визначається тими властивостями, які змушують магістранта розв'язати її раніше від інших, пов'язаних з нею проблем;
- третя складова актуальності досліджуваної проблеми – механізм розв'язання даної проблеми – аргументується вказівкою чи описом засобу (методики, алгоритму) розв'язання виділеної проблеми. Фактично всі описи обраних методів дослідження та їх переваг над іншими методами і є таким аргументуванням актуальності.

Мета і завдання дослідження. Здобувач разом з науковим керівником формулюють мету роботи і завдання дослідження, які необхідно виконати для досягнення поставленої мети. Не варто формулювати мету як «Вивчення...», «Дослідження...», оскільки ці слова визначають спосіб досягнення мети, а не саму мету. Мета кваліфікаційної (магістерської) роботи повинна комплексно характеризувати дії здобувача та кінцевий результат дослідження, наприклад: *«Мета магістерської роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних та організаційно-методичних положень, а також розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму формування та розподілу*

прибутку підприємства».

Щодо завдань кваліфікаційної (магістерської) роботи, то вони повинні відповідати меті та характеризувати кожний окремий підрозділ. Необхідно формувати завдання так, щоб вони розкривали дії та мету розгляду окремого структурного підрозділу, наприклад: *«удосконалити підходи щодо оплати праці на досліджуваному підприємстві в залежності від продуктивності праці або індивідуального внеску працівника».* У кваліфікаційній (магістерській) роботі ставляться завдання, які вирішуються в окремому підрозділі, а потім по кожному завданню (підрозділу) робиться висновок, щодо його вирішення. Отже, кількість підрозділів повинна відповідати кількості завдань та висновків.

У вступі висвітлюється об'єкт та предмет дослідження кваліфікаційної (магістерської) роботи. При цьому об'єкт дослідження – це процес чи явище, що породжує проблемну ситуацію й обраний для вивчення, предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Для прикладу об'єктом у роботі може бути: *«форми і системи оплати праці окремих категорій персоналу на підприємстві»*, а предметом – *«сукупність теоретико-методичних, організаційних та практичних питань щодо формування та використання різних форм та систем оплати праці в сучасних умовах господарювання».*

Методи дослідження. Магістерське дослідження повинно ґрунтуватися на загальнонаукових методах пізнання: узагальнення, індукції, дедукції, аналіз і синтез, абстрагування, системно-структурний підхід до вивчення теоретичних та практичних аспектів діяльності суб'єкта дослідження. Окрім цього необхідно застосовувати специфічні (індивідуальні) методи наукового дослідження, які є актуальними для суб'єкта дослідження (підприємства, організації, установи, галузі, регіону, країни).

Основні джерела інформації (інформаційно-фактологічна база дослідження). Ними повинні бути наукові доробки вчених, законодавчі та нормативно-правові акти, статистичні матеріали, періодична література, показники діяльності досліджуваних суб'єктів господарювання, їх первинна та зведена документація, а також інтернет-ресурси.

Практичне значення дослідження. У кваліфікаційній роботі теоретико-методичного характеру варто вказати узагальнення та методичні рекомендації для використання, а у роботі, що має практично-цільове значення, – відомості про практичне застосування отриманих результатів на досліджуваному підприємстві (установі чи організації), а також на рівні регіону чи сектору (галузі) національної економіки. Можуть бути внесені і пропозиції для реалізації на макроекономічному рівні.

Рекомендований обсяг вступу – 3-4 сторінки.

3.2. Основна частина

Основна частина кваліфікаційної (магістерської) роботи формується із трьох логічно завершених розділів, що розбиваються на підрозділи й назви та

зміст яких залежать від *обраної мети і завдань магістерського дослідження*. Кожний із підрозділів присвячений вирішенню одного з завдань, сформульованих у вступі. Окремі розділи кваліфікаційної роботи завершуються висновками, до яких дійшов здобувач у результаті проведеного дослідження. Кожний із розділів є теоретико-методичним та практичним підґрунтям для наступного розділу. Назва розділів повинна відображати їх основний зміст. Назва розділів не може повторювати назву роботи. Кількість підрозділів кожного розділу залежить від поставлених завдань у магістерському дослідженні (орієнтовно 2-3 підрозділи).

Перший розділ носить теоретико-методичний характер, у ньому викладають основні теоретичні та методичні положення, висвітлюють загальновідомі, дискусійні та невирішені питання теми, виходячи з рівня опрацювання її у сучасній вітчизняній та зарубіжній теорії.

Результати вирішення завдань кваліфікаційної (магістерської) роботи теоретичного характеру є основою для проведення досліджень у практичних розділах, в яких досліджуються практичні аспекти діяльності обраного об'єкта та/чи бази магістерського дослідження.

У першому розділі необхідно дослідити й розкрити економічний зміст та сутність категорій (понять, визначень) в межах обраної теми дослідження. Доцільно опрацювати особливості класифікації об'єкта дослідження з метою визначення специфіки його функціонування, а також окреслити значення обраного напрямку дослідження в системі управління підприємством, галуззю, регіоном, країною або для вирішення інших проблем, що ідентифіковані в результаті визначених завдань дослідження.

У теоретико-методичному розділі повинен бути огляд літературних джерел економічного спрямування з досліджуваної проблеми, а також характеристика методів дослідження даної проблеми, розкриття економічної суті теми. На основі вивчення основних положень, висвітлених в економічних джерелах, магістрант розглядає різні погляди щодо даної проблеми і визначає власну думку, свою особисту позицію. Тут також потрібно показати важливість проблеми загалом і значення власних досліджень для розвитку конкретного підприємства (організації, установи) без докладних розрахунків та обґрунтувань, які подаються в наступних розділах. У даній частині кваліфікаційної (магістерської) роботи необхідно розглянути основні наукові підходи щодо можливих напрямків та шляхів розв'язання певних проблем. Теоретична частина кваліфікаційної (магістерської) роботи має на меті показати знання здобувачів щодо суті питання й уміння працювати з науковими та інформаційними джерелами. У цій частині має бути зроблений аналіз джерел за темою дослідження, зроблені висновки і запропонована власна думка щодо досліджуваної проблеми.

Розділ складається з 2-3 підрозділів. У *першому підрозділі* першого розділу дається розгорнута характеристика загальної проблеми, з вирішенням якої пов'язана мета магістерського дослідження. Для цього проводиться аналітичний огляд літературних джерел: монографій і наукових статей

вітчизняних та зарубіжних авторів, інформаційних джерел, законодавчих та нормативних документів держави.

У другому підрозділі окреслюється методичні завдання для дослідження теми, її зв'язок з іншими питаннями та проблемами, які мають суттєве значення для діяльності підприємств (установ, організацій), галузі, регіону, держави, опис основних показників об'єкта дослідження у взаємозв'язку з темою дослідження, їх динаміка та тенденції. Також можуть розглядатися методи дослідження, які планується застосувати у практичній частині роботи.

У третьому підрозділі можна дати характеристику основних напрямків вирішення проблеми магістерської роботи, вказати обраний метод дослідження та його переваги перед іншими засобами вирішення даної проблеми. Відповідно до об'єкту дослідження здобувач може вивчити нормативно-правову базу та регламентне забезпечення щодо обраного предмету дослідження, надати критичну оцінку чинних нормативних актів, висловити власний погляд стосовно досконалості сучасної нормативно-правової бази та регламентного забезпечення з досліджуваної проблеми; запропонувати рекомендації щодо їх оптимізації.

Обов'язковим для першого розділу є активне використання тверджень науковців та практиків та необхідність здійснення посилань на їх наукові доробки та використані інформаційні джерела.

Перший (теоретико-методичний) розділ кваліфікаційної (магістерської) роботи може бути і з двох підрозділів.

У другому розділі магістерської (кваліфікаційної) роботи – практично-аналітичному, необхідно здійснити ґрунтовний аналіз об'єкта дослідження за темою дослідження. Основне завдання другого розділу – подати результати аналізу показників за досліджуваною проблемою. У процесі вивчення проблеми визначається стан об'єкта з досліджуваної теми, виявляються проблеми та причини їх виникнення.

Розділ складається з декількох підрозділів. *У першому підрозділі* можуть бути висвітлені:

- аналіз ринку на якому функціонує об'єкт дослідження;
- загальна характеристика господарської діяльності об'єкта досліджень. За необхідності, доцільно звернути увагу на місце розташування підприємства (регіону), організаційну структуру і структуру управління досліджуваного об'єкта, показники, які характеризують його розмір, ресурсний потенціал, спеціалізацію, основні показники господарської діяльності в динаміці за 3-5 років і стратегії стосовно зовнішнього середовища;
- порівняння досягнутого рівня розвитку об'єкта дослідження із середніми даними (або по групі однорідних підприємств) і даними основних підприємств-конкурентів, що знаходяться в однакових умовах діяльності.

Наприкінці підрозділу необхідно зробити висновок про господарську діяльність підприємства, зазначити, яке місце займає проблема, що досліджується. Для цього використовують періодичну економічну літературу,

показники державної, регіональної та галузевої статистики, дані спеціальних досліджень, експертні думки, матеріали оперативного обліку й контролю, власних спостережень, узагальнень та досліджень.

Отже, перший підрозділ другого розділу розкриває принципові аналітичні характеристики об'єкта дослідження.

Другий підрозділ – аналіз показників діяльності об'єкта дослідження, необхідних для досягнення мети магістерської роботи. Здобувач повинен обґрунтувати та чітко визначити систему основних показників підприємства (установи, організації), різних інституцій, що розкривають основну мету дослідження магістерської роботи.

Якщо об'єктом дослідження є група підприємств певної галузі чи окремі ринки, то доцільним є порівняння різних інструментів та технологій, які застосовуються учасниками, ідентифікація їхніх стратегій, специфіка конкурентної боротьби, принципів формування і використання бюджетів підприємств, визначення порядку організації та проведення соціальних та бізнес-проектів.

У ході обробки зібраних матеріалів формуються таблиці, будуються графіки, діаграми, розраховуються абсолютні, відносні, середні величини, проводиться їх групування, тобто створюється нова інформація.

У третьому підрозділі, на основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів, здобувач повинен виявити позитивний і негативний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, встановити причину недоліків, оцінити можливості підприємства (установи, організації), регіону, сектору, держави щодо підвищення ефективності тих чи інших напрямків господарської діяльності.

Варто підкреслити, що аналізовані показники повинні стосуватися тієї сторони діяльності суб'єкта господарювання, яка є предметом дослідження даної роботи. Тож даний підрозділ роботи передбачає аналіз передумов розвитку та сучасного стану об'єкту дослідження, генерування можливих сценаріїв та шляхів оптимізації його подальшої діяльності.

Практичну частину варто висвітлювати в обсязі двох-трьох підрозділів. У другому розділі роботи треба висвітлити передумови функціонування й особливості сучасного стану об'єкту дослідження.

Також у другому розділі кваліфікаційної (магістерської) роботи необхідно, спираючись на первинні документи, звітність підприємства, статистичну звітність (повинні міститися в додатках магістерської роботи), охарактеризувати ефективність та характер діяльності досліджуваного об'єкта в цілому, в тому числі з питань обраної теми дослідження, при цьому треба звернути увагу на відхилення показників у динаміці, визначаючи чинники та причини, які обумовили дані відхилення. Отримані висновки та надані пропозиції можна обґрунтовувати (підкріплювати) думками науковців, експертів, роблячи посилання на наукові, науково-практичні інформаційні джерела. Разом з тим, у другому розділі повинні переважати власні розрахунки, думки та твердження дослідника.

Важливим аспектом другого розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи є систематизація і узагальнення показників та вивлення проблем у діяльності об'єкта дослідження як на рівні підприємства (галузі, регіону), так і на загальнонаціональному (світовому) рівні.

У **третьому розділі** кваліфікаційної (магістерської) роботи – пропозиційному (рекомендаційному) – окреслюються шляхи вирішення проблем, виявлених у процесі дослідження, вносяться пропозиції щодо впровадження розроблених магістрантом заходів, розрахунок їх економічної, соціальної чи інших видів ефективності.

Даний розділ повинен містити організаційно-економічні, методичні та прикладні положення, пропозиції, рекомендації вирішення питань, що постають перед суб'єктом господарювання, на базі якого здійснюється дослідження в аспекті обраної проблеми. За результатами проведеного теоретичного та емпіричного дослідження здобувач повинен сформулювати конкретні обґрунтовані рекомендації щодо вирішуваної проблеми. Запропонований комплекс заходів повинен бути спрямованим на створення ефективної системи управління, забезпечення балансу інтересів та підвищення рівня захищеності від ризиків та загроз внутрішнього та зовнішнього середовища.

Рекомендованою вимогою до третього розділу магістерської роботи для здобувачів ОП «Управління персоналом та економіка праці» та «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є розрахунок економічного або обґрунтування соціального ефектів від впровадження пропозицій автора у практичну діяльність конкретного підприємства, сукупності підприємств галузі, регіону, держави. Розділ може містити опрацювання зарубіжного (міжнародного) досвіду діяльності об'єкта дослідження та можливе використання його для вирішення проблем в Україні, проте формувати цей аналіз у вигляді окремого підрозділу не доцільно.

Не допускаються пропозиції в кваліфікаційній (магістерській) роботі заходів, які вже розроблені та впроваджені в діяльність досліджуваного підприємства (установи, організації), підприємств галузі, на регіональному та державному рівні.

Важливим аспектом третього розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи є систематизація та узагальнення проблем, виявлених в попередніх розділах у діяльності об'єкта дослідження та наведення пропозицій (шляхів, напрямків поліпшення, стратегій розвитку) їх удосконалення як на рівні підприємства (установи, організації), підприємств галузі, регіону, так і на загальнодержавному рівні.

У третьому розділі кваліфікаційної (магістерської) роботи узагальнюються основні практичні результати, що отримані здобувачем у процесі дослідження, обґрунтовується досвід та перспективи їх використання на рівні підприємства, підприємств галузі, регіону, на загальнонаціональному рівні.

Отже, у рекомендаційному розділі мають вирішуватися такі завдання:

- 1) розроблення положень, пропозицій, методичного забезпечення (організаційного, інформаційно-аналітичного, технічного, кадрового) щодо вирішуваної проблеми;
- 2) визначення основних напрямів розвитку (формування, удосконалення) предмету дослідження;
- 3) розроблення рекомендацій щодо впровадження нових методів, технологій, методик прийняття та реалізації економічних рішень в аспекті вирішення досліджуваної проблеми;
- 4) економічне обґрунтування доцільності запропонованих заходів.

Загалом обсяг викладення матеріалу має бути пропорційно розподіленим між кожним підрозділом, тобто бути приблизно однаковим. Необхідно акцентувати увагу на взаємозв'язках між підрозділами кваліфікаційної (магістерської) роботи так, щоб результати дослідження та виявлені проблеми у попередньому підрозділі використовувалися при проведенні дослідження в наступних підрозділах.

Вихідними даними для виконання магістерського дослідження можуть бути:

- дані й аналітичні огляди ринкової кон'юнктури;
- управлінсько-організаційна та розпорядча документація;
- інформація про структуру управління суб'єктів господарювання,
- обліково-аналітична інформація за досліджувані роки;
- дані про виробничі потужності суб'єктів господарювання;
- матеріали техніко-економічного обґрунтування інноваційних, інвестиційних та управлінських рішень;
- літературні джерела з профілю дослідження тощо.

Для збору даних доцільно використовувати матеріали монографій, періодичної економічної літератури, державної та регіональної статистики, досвід роботи аналогічних підприємств (установ, організацій), дані спеціальних економічних та соціологічних досліджень, особистих спостережень, узагальнень і прикладних напрацювань, отриманих особисто. На основі вивчення, обробки та узагальнення теоретичних та аналітичних матеріалів здобувач повинен виявити вплив позитивних і негативних чинників, установити причини проблем з теми дослідження, оцінити можливості підприємства (організації) щодо підвищення ефективності функціонування та розвитку суб'єкта дослідження. *Усі аналітичні розрахунки, показники, моделі, матеріали таблиць, графічні ілюстрації, алгоритми повинні супроводжуватися висновками, які дають змогу з'ясувати наукову сутність процесів, що спостерігаються на досліджуваному об'єкті відповідно до теми роботи, їх особливості і тенденції розвитку, глибокий аналіз чого допомагає виявити невикористані резерви.*

Кожний розділ кваліфікаційної (магістерської) роботи повинен мати *самостійні висновки зі стислим узагальненням теоретичних і практичних*

положень, їх потрібно органічно пов'язувати між собою, підпорядковуючи основному спрямуванню теми.

Рекомендований обсяг основної частини, яка охоплює перший, другий та третій розділи роботи – 55-60 сторінок.

3.3. Висновки

Висновки – найбільш показова і відповідальна заключна частина роботи. Більшість з тих, хто знайомиться із завершеною роботою, насамперед, звертають увагу на висновки, які повинні мати лаконічний, конкретний характер. У них повинен бути відображений основний зміст проведеного магістерського дослідження, його результати.

У висновках у стислій формі формулюють основні положення, теоретичні та практичні рекомендації щодо вирішення визначених у вступі завдань. Доцільно нумерувати пункти висновків відповідно до поставлених в роботі завдань і підрозділів магістерського дослідження.

У висновках викладають найважливіші наукові та практичні результати, формулюють розв'язану наукову проблему (завдання) та значення її для науки й практики з наведенням *пропозицій (рекомендацій)* щодо *наукового та практичного* використання здобутих результатів.

Накопичена в основній частині наукова інформація дозволяє послідовно та логічно викласти отримані підсумки, їх співвідношення із загальною метою і конкретними завданнями, поставленими і сформульованими у вступі. У висновках узагальнюються рекомендації та пропозиції щодо теоретико-методичних аспектів та способів дослідження проблеми, викладається сутність запропонованих здобувачем заходів.

Висновки повинні мати конкретний характер. Висновки не повинні бути у формі звіту (зразка; «у роботі зроблено...., проаналізовано...., визначено.... тощо»). Також не допускається копіювання і дублювання речень з основного тексту чи висновків до розділів. *Рекомендований обсяг висновків – до 4-5 сторінок.*

3.4. Список використаних джерел

Список використаних джерел (в т.ч. зарубіжних джерел) потрібно скласти *в алфавітному порядку за їх наскрізною нумерацією*, у тому числі:

- закони України; укази Президента України; постанови Кабінету Міністрів України, розпорядження, інструкції та нормативні акти Уряду України; виступи, доповіді керівників держави та органів місцевого самоврядування (згруповані у хронологічному порядку);
- книги і спеціальна література (в алфавітному порядку авторів монографій, статей журналів, брошур тощо);
- матеріали господарської діяльності підприємства.

Отже, глибина ретроспективного аналізу фахових науково-методичних джерел визначається потребами дослідження: для рівня підготовки «магістр» – не менше 60-70 джерел. Наукові праці закордонних науковців обов'язково (приблизно 5-10% від загального списку публікацій).

Можлива й інша послідовність складання списку використаних джерел, наприклад за черговістю посилань на них у кваліфікаційній (магістерській) роботі.

3.5. Додатки

Додатки включають допоміжний матеріал, необхідний для повнішого та кращого розуміння і пояснення основної частини кваліфікаційної роботи.

У додатки можуть бути вміщені:

- текстові документи та їхні копії, додаткові ілюстрації, графіки, рисунки, таблиці;
- матеріали звітності підприємств, установ, організацій;
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладу або форми представлення не можуть бути внесені в основну частину (наприклад, звітність, інструкції, протоколи, плани, тощо);
- формули, розрахунки, використані під час розроблення економіко-математичної моделі тощо.

3.6. Довідка про впровадження результатів дослідження та замовлення на виконання кваліфікаційної роботи

Довідка про впровадження результатів дослідження (Додаток Д), замовлення від підприємства (установи, організації) на виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи (Додаток Е) видаються здобувачу з підприємства, установи, організації, в практику господарської діяльності яких впроваджено розробки і рекомендації, викладені у магістерській роботі у випадку їх наявності надаються окремо і в магістерській роботі не брошурується).

Довідка та замовлення мають містити інформацію про особисті дані автора кваліфікаційної (магістерської) роботи: прізвище, ім'я, по батькові, навчальний заклад, спеціальність; тему кваліфікаційної (магістерської) роботи; зміст рекомендацій та адресата; інформацію про стан впровадження.

Довідка та замовлення мають бути засвідчені підписом керівника (головного бухгалтера, головного технолога, начальника відділу кадрів) та оригінальною печаткою бази дослідження.

4. Етапи виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи

4.1. Складання робочого плану

План і методика виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи повинні мати цілеспрямований характер щодо вивчення й дослідження напрямків вирішення обраної проблеми. Усі розділи повинні бути взаємопов'язаними та підпорядкованими загальній меті роботи (приклади планів у Додатках 31-34). Магістерська робота повинна бути логічно побудована, мати послідовність і завершеність розгляду відповідних питань.

Робочий план магістерської роботи розробляється здобувачем за участю наукового керівника. План повинен відображати основну ідею роботи. При складанні робочого варіанту плану магістерської роботи потрібно визначити зміст окремих розділів і дати їм відповідну назву; продумати зміст кожного розділу та намітити у вигляді підрозділів послідовність питань, що будуть у них розглянуті. Робочий варіант плану магістерської роботи має бути складений не пізніше, ніж через три місяці після затвердження теми (наприклад, у листопаді теми затверджуються, а до березня необхідно скласти план).

При підготовці магістерської роботи план повинен мати динамічний характер, може коригуватися у процесі написання роботи, розкривати у певній послідовності ідею та задум дослідника, зберігаючи чіткий і визначений науковий напрямок роботи. Зміни в плані можуть бути пов'язані з коригуванням напрямку роботи, необхідність якого може виникнути після детального ознайомлення з обраною проблемою дослідження або недостатністю необхідної кількості матеріалу, чи, навпаки, з'являються нові дані, які мають теоретичний чи практичний інтерес для дослідника. Усі зміни у плані магістерської роботи погоджуються з науковим керівником. Остаточний варіант плану магістерської роботи затверджується науковим керівником і стає змістом роботи.

4.2. Підбір та вивчення літературних джерел і практичних матеріалів та правила цитування використаних джерел

Новизна та рівень використаних у кваліфікаційній (магістерській) роботі джерел особливо позначається на якості теоретичного розділу. Враховуючи новизну у трактуванні соціально-економічних явищ і процесів, впровадження нових напрямів у економічну науку, в список використаних джерел необхідно включати діючі нормативно-законодавчі акти, видання останніх років (5-10 років), серед яких можна було б знайти різноманітні підходи у розв'язанні виявленої у дослідженні проблеми, а також висвітлення різних аспектів досліджуваної теми. При цьому здобувач повинен не тільки викласти думку авторів наукових праць з того чи іншого питання, але й окреслити власну точку зору, критично оцінити позицію авторів опрацьованих літературних джерел.

Найновіші теоретичні та практичні викладки актуальних проблем економіки, підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, управління

персоналом тощо публікуються в спеціальній періодичній літературі. Тому першочергово варто ознайомитися зі статтями спеціальних наукових часописів (таких як: «Економіка України», «Україна: аспекти праці», «Фінанси України», «Держава і регіони», «Актуальні проблеми економіки», наукові вісники ЗВО, зарубіжні наукові видання, в тому числі тих, які входять до наукометричних баз).

Працюючи над науковими статтями, варто робити виписки, в яких здобувач повинен коротко фіксувати основні думки, висновки, конкретні дані.

Працюючи з монографіями, спочатку варто уважно перечитати зміст книги та відібрати ті її розділи, які найбільш відповідають обраній темі дослідження, і теж зробити виписки.

На використанні джерела обов'язкові посилання у кваліфікаційній (магістерській) роботі.

Особливо уважним здобувачу треба бути з опрацюванням цифрового матеріалу; в магістерській роботі на всі узяті з інформаційних джерел цифрові дані повинні бути посилання на першоджерела, оскільки помилки та неточності не допускаються.

Для прискорення і полегшення пошуку необхідних для роботи літературних джерел варто користуватись алфавітним і систематичним каталогами, бібліографічними довідниками, реферативними журналами. Всі підібрані джерела доцільно звести в картотеку, в якій вписується мовою оригіналу прізвище автора, місце видання та видавництво, рік видання, сторінки книги (журналу). Це важливо і для правильного посилання на використані джерела.

Наприклад:

1. Лопатинський Ю.М., Кобеля З.І., Галицький А.Е. Структурно-функціональні засади розвитку підприємництва на сільських територіях. Економіка АПК. 2021. № 12. С. 65-73.

2. Національні та регіональні складові розвитку підприємництва: монографія / За ред. Ю.М. Лопатинського. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2020. С. 100-118.

3. Зибарева О.В., Кравчук І.П. Формування механізму мережевої економіки на підприємствах : Монографія. Чернівці: Технодрук, 2020. 276 с.

4. Zybareva, O., Verbivska, L., Lopashchuk, I., Kalaman, O., Derkach, T., Smentyna, T. (2019). Strategically-Oriented Enterprise Management through Information Systems. International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE). Vol. 8, Issue 2, pp. 3014-3017.

5. Вербівська Л.В. Види господарської діяльності в системі електронного бізнесу. *Фінанси: теорія і практика* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (17 грудня 2021 р.). Київ : НАУ. С. 77-80.

Крім цих реквізитів літературного джерела, в створену картотеку рекомендується записувати короткий зміст джерела. Така форма картотеки

найбільш зручна в подальшій роботі. Картотеку доцільно вести за розділами кваліфікаційної (магістерської) роботи.

Збирання необхідної для магістерської роботи інформації фактично починається з роботи над відібраною літературою. Однак головне завдання на цій стадії полягає у тому, щоб отримати достатню кількість інформації для формування аналітичного та рекомендаційного розділів магістерської роботи.

Для успішного збирання матеріалів потрібно в обов'язковому порядку вивчити систему документів статистичної, оперативно-технічної, фінансової та податкової звітності. Насамперед необхідно ознайомитись з основною номенклатурою статистичної й фінансової звітності бази дослідження. З цією метою варто використовувати річну та квартальну звітність. Для більш глибокого вивчення можна використати положення та інструкції про порядок складання статистичної та фінансової звітності.

Після того, як у здобувача сформується уявлення про структуру основних форм звітності, потрібно вивчити склад документів первинного обліку об'єкта дослідження. Головну увагу варто приділити джерелам інформації з питань досліджуваної проблеми.

Обравши показники і методику для проведення дослідження, треба перейти до безпосереднього аналізу зібраної інформації. Тут необхідно оцінити та проаналізувати динаміку основних економічних показників роботи підприємства, організації, установи, галузі, регіону, країни за останні 3-5 років. Ці дані краще оформляти для наочності у вигляді таблиць, діаграм, графіків, схем тощо. Для кількісної оцінки впливу кожного із показників на кінцеві результати варто побудувати або використати готові оптимізаційні чи факторні моделі та провести їх аналіз. Для економії часу при проведенні розрахунків і більш повного охоплення впливу факторів на результати діяльності підприємств (організацій, установ) бажано використовувати економіко-математичні методи аналізу. При цьому, можна використовувати методи ланцюгових підстановок, математичного програмування, факторного аналізу та моделювання показників кореляційного та регресійного аналізу, комплексної оцінки фінансового стану тощо.

Правила цитування літературних джерел. При написанні кваліфікаційної (магістерської) роботи здобувач повинен посилатися на цитовану літературу або на ті інформаційні джерела, звідки взято ідеї, завдання, висновки, питання, вивченню яких присвячена робота. Посилатися необхідно на останні видання публікацій.

Якщо в кваліфікаційній (магістерській) роботі використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових наукових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, то в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, таблиць, ілюстрацій, формул з джерел, на які є посилання в тексті.

Для підтвердження особистих аргументів посиланням на авторитетне джерело чи для критичного аналізу певного друкованого твору необхідно наводити цитати. Дотримання принципів академічної доброчесності потребує

точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, що закладений автором.

Посилання в тексті на використані джерела треба зазначати порядковим номером за переліком джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, ... у працях [1-8]....

Загальними вимогами до цитування є такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками («...») та наводиться в тій граматичній формі, в якій цей текст поданий у джерелі із збереженням всіх особливостей авторського написання. Наукові терміни, які запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, але винятком є ті, що викликали загальну полеміку. У цих випадках застосовується вираз «так званий»;

б) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. При цитуванні допускається пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту і позначається пропуск трьома крапками (...) – вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, вкінці). Якщо перед випущеним текстом чи за ним був розділовий знак, то в тексті він не зберігається;

в) кожна цитата супроводжується обов'язково посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі або викладі думок інших авторів своїми словами), що дає економію тексту, варто бути максимально точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінок його результатів і давати відповідні посилання на інформаційне джерело;

д) коли здобувач (автор роботи) при наведенні цитати виділяє в ній окремі слова, то робиться спеціальне застереження – після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс та вказуються ініціали автора, а весь текст застереження поміщається у круглі () дужки.

Посилання та оформлення списку літератури варто здійснювати згідно п.11 Наказу МОН України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» [5]

Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела.

4.3. Порядок виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи

Глибокі теоретичні знання, уміння використовувати їх стосовно об'єкта і предмета дослідження є основою виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи.

Здобувачу надається право вільного вибору теми магістерської роботи і наукового керівника. Тема, яку обрав здобувач, може потребувати уточнення і конкретизації залежно від предмета чи об'єкта дослідження. Після вибору теми магістранту потрібно порадитись з практичними працівниками підприємств (організацій, установ), наскільки обрана ним тема забезпечена

необхідними матеріалами та чи можливо їх одержати й використати у кваліфікаційній (магістерській) роботі.

За затвердженими темами магістерських робіт розробляються науковим керівником завдання для кожного магістранта. Обсяг завдання повинен відповідати календарному часу, що відводиться на цей обсяг роботи згідно з графіком навчального процесу.

Графік виконання та попереднього захисту магістерських робіт затверджується на засіданні кафедри (із вказанням календарних термінів виконання та подання на перевірку науковим керівникам відповідних розділів роботи для контролю виконання в повному обсязі магістерської роботи та вчасного представлення її до попереднього захисту).

У визначений термін, відповідно до графіку, магістрант зобов'язаний звітувати перед науковим керівником про виконану ним частину роботи. В разі несвоєчасної подачі відповідних частин магістерської роботи на перевірку керівнику здобувач може бути не допущений до захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи.

Після закінчення роботи науковий керівник складає і підписує відгук (подання) та магістрант подає магістерську роботу на кафедру для проведення попереднього захисту. Якщо здобувачем враховані всі зауваження рецензента (викладача кафедри) і виправлені недоліки, переплетена магістерська робота разом з відгуком наукового керівника направляється на рецензію висококваліфікованому фахівцю-практику (зовнішня рецензія).

5. Оформлення магістерської роботи

Кваліфікаційна (магістерська) робота виконується державною мовою. Особливу увагу варто приділити мові викладу тексту. Мова викладу тексту в кваліфікаційній роботі повинна бути науковою, лаконічною, точною, без зайвих фраз. Під час написання кваліфікаційної роботи нерідко виникають труднощі із вибором мовних структур. Мовно-стильові особливості наукової, навчально-дослідної роботи залежать від ступеню володіння їх авторами лексикою, іншими вербальними засобами. Наприклад, в теоретико-методичній частині кваліфікаційної роботи, як і будь-якої іншої наукової роботи, доцільно використовувати такі мовні структури:

1. Структури, які використовуються для акцентування основних проблем і питань, що аналізуються магістрантом: розглядаємо питання (чого?); аналізуємо проблеми (чого?); окреслюємо питання, пов'язані (з чим?); викладаємо основні положення (чого?); розкриваємо своє розуміння (чого?); ведемо мову (про що?).

2. Конструкції, які використовуються для фіксації проблем, що виокремлює магістрант: підкреслюємо, зазначаємо важливість (чого?); приділяємо особливу увагу (чому?); концентруємо особливу увагу (на чому?); вказуємо (на що?); зосереджуємо увагу (на чому?).

3. Звороти, які вживаються при переліку питань, які одночасно розглядає магістрант: досліджуємо (що?); згадуємо (про що?); зазначаємо (що?); (крім того) характеризуємо (що?).

4. Структури, які використовуються при викладенні системи авторської аргументації, яка передбачає ілюстративний та фактичний матеріал, посилення на різні джерела: протиставляємо (-ючи) (що? чому?); аргументуємо свою думку (чим?); зіставляємо (що? з чим?); наводимо приклади, цифри, які засвідчують (про що?); підтверджуємо (що? чим?); спираємося на класифікацію, запропоновану (де? ким?); ілюструємо свої висновки (чим?); посиляємося на роботи (чий?).

5. Якщо магістрант неодноразово повертається до важливих концептуальних для нього ідей у різних розділах роботи, то в тексті роботи може відбуватись відображення цього через використання таких мовних структур: постійно повертаючись до думки ... (про що?); спеціально декілька разів зупиняючись (на чому?); неодноразово звертаємо увагу (на що?); особливо акцентуємо на тому, що...

6. У підсумковій частині кожного досліджуваного питання наводяться основні висновки, які зробив автор першоджерела, підсумовується головна ідея. Найчастіше при цьому використовують такі мовні структури: робимо висновок про те, що... доходимо висновку, що... підбиваючи підсумки, підкреслюємо важливість (чого?); на завершення питання стверджуємо, що... отже, основна думка (ідея) роботи полягає в тому, що ...

Цими мовними моделями, безумовно, не обмежується палітра кваліфікаційної (магістерської) роботи. Кожен магістрант може суттєво розширити й урізноманітнити мовний спектр роботи. Головне, щоб мовні засоби адекватно виражали думку та відповідали найхарактернішим особливостям наукового стилю.

5.1. Загальні вимоги до оформлення

Зразки титульних аркушів подаються в **Додатках В1-В2** до цих рекомендацій.

Кваліфікаційна (магістерська) робота друкується на одній стороні білого аркуша паперу формату А4 (210×297 мм) в текстовому редакторі Microsoft Word шрифтом Times New Roman текстового редактору Word розміру 14 пт з міжрядковим інтервалом 1,5 пт. Для формул і графіків застосовують стандартні, вмонтовані в текстовий редактор, режими.

Друкуючи текст роботи, потрібно залишати поля таких розмірів: верхній – 20 мм, нижній – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 15мм.

Колір друку має бути чітким, текст – чорного кольору середньої жирності, *ніяких виділень жирним шрифтом і курсивом в тексті не повинно бути* (крім заголовків структурних частин та підрозділів).

Щільність тексту повинна бути однаковою. Після того, як робота надрукована, її необхідно уважно вчитати і ретельно перевірити та

виправити всі помилки. Магістерська робота подається до захисту добре вичитаною, без будь-яких помилок та виправлень. Скорочення слів і словосполучень у магістерській роботі – відповідно до чинних стандартів та умовних позначень на початку роботи (при необхідності).

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують симетрично до тексту великими літерами, жирним шрифтом. Оскільки кваліфікаційна (магістерська) робота поділяється на три розділи, то їх назви заголовків друкуються симетрично до тексту великими літерами. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (окрім першої великої), з абзацу, жирним шрифтом, крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок підрозділу складається з двох чи більше речень, то їх розділяють крапкою.

За потреби після кожного розділу наводять висновки: «Висновки до розділу 1, 2, 3». Їх розміщення здійснюється через два інтервали. Висновки до розділу варто наводити по пунктах, які б відображали результати проведеного в роботі дослідження.

Відстань між заголовком структурної частини та заголовком підрозділу або заголовком підрозділу та текстом повинна дорівнювати двом інтервалам (**Додаток Ж1**).

Кожну структурну частину магістерської роботи треба починати з нової сторінки (не є структурною частиною роботи окремий підрозділ, тому відстань між текстом попереднього підрозділу та заголовком наступного підрозділу та текстом повинна складати 2 інтервали (**Додаток Ж2**).

Параметри абзацу – 1,25 см.

До загального обсягу кваліфікаційної (магістерської) роботи не входять додатки, список використаних джерел, рисунки та таблиці, які повністю займають площу однієї сторінки, але всі сторінки зазначених елементів роботи нумерують на загальних засадах.

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної (магістерської) роботи наведено у **Додатках 31-34**.

У **Додатку К** відображено зразки використання «Списку» у тексті роботи, може бути використано тільки три види «Списку».

5.2. Нумерація складових елементів кваліфікаційної (магістерської роботи)

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подається у встановленому порядку арабськими цифрами без знака № .

Титульний аркуш, анотація та зміст є відповідно першою, другою сторінками кваліфікаційної (магістерської) роботи, хоч на них *номер сторінки не ставиться*. Нумерація сторінок починається з *третьої* сторінки. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без будь-яких знаків та крапки в кінці.

Такі структурні частини магістерської роботи як **ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ** не мають порядкового номера: «1. ВСТУП» чи «РОЗДІЛ 5. ВИСНОВКИ». Номер розділу арабськими цифрами ставлять після слова «**РОЗДІЛ 1**» вкінці крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують назву заголовка розділу.

Якщо в розділі є підрозділи, то номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку та наприкінці номера підрозділу теж ставлять крапку, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Далі у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. *В кінці назви розділу та підрозділу крапка не ставиться.*

5.3. Оформлення рисунків, таблиць, формул

Рисунки (схеми, графіки, діаграми) і таблиці подаються в роботі після тексту, де вони згадані. Номер рисунку, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під рисунком. Якщо рисунок розміщений на окремій сторінці роботи, її включають до загальної нумерації сторінок.

Рисунки позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих в додатках.

Номер рисунку повинен складатися з номера розділу і порядкового номера рисунку, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу), Рис. 1.3., Рис. 2.1.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу арабськими цифрами. У правому верхньому куті розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера (без знаку номер). Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад, Таблиця 1.2 (друга таблиця першого розділу). При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) пишуть слова: «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад, «Продовження табл. 1.2». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово таблиця в тексті пишуть скорочено, наприклад, «... у табл. 1.2». Заголовки таблиць повинні відповідати її змісту, бути короткими, чітко визначеними. Їх розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву таблиці і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву таблиці не підкреслюють і в кінці назви крапки не ставлять.

Таблицю розміщують відразу після першого ж згадування про неї в тексті або на наступній сторінці.

Заголовки рядків та стовбців таблиці починаються з великої літери, підзаголовки – з маленької, якщо вони одне речення із заголовком, і з великої, якщо вони є самостійними. У таблицях повинен бути використаний одинарний інтервал і шрифт 10-12 кегель. Рядок з порядковими номерами стовбців до таблиці включати не треба (винятком є перенесення таблиці на наступну сторінку).

У назвах таблиць та рисунків магістерської роботи не допускається

виділення курсивом, жирним шрифтом та підкреслення.

Зразок оформлення таблиць та рисунків подано у **Додатку Л**.

При використанні формул необхідно дотримуватися певних техніко-орфографічних правил (**Додаток М**).

Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, які містять знаки суми, добутку, інтегрування, диференціювання, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і усіх нумерованих формул. Невеликі й нескладні формули, що не мають важливого значення для дослідження, вписують у рядку тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів необхідно подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони визначені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта потрібно подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення формули починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули розміщують симетрично до тексту, виділяють з тексту вільними рядками. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його треба перенести на інший рядок після знаків дорівнює « \Rightarrow », додати « $+$ », відняти « $-$ », помножити « \times », поділити « \div ».

Нумерувати потрібно всі формули, на які є посилання у тексті роботи. Формули в кваліфікаційній (магістерській) роботі нумерують у межах розділу (якщо їх більше одної). Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша паперу на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули (усі формули необхідно оформляти у редакторі формул).

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його складовий елемент. Тому в кінці формули і в тексті перед ними розділові знаки ставлять згідно правил пунктуації.

5.4. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел може бути сформований одним з таких способів:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (рекомендується здобувачам для використання);
- у порядку появи посилань у тексті.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у роботі може оформлятися за вибором здобувача з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання Загальні положення та правила складання» (**Додаток Н1**), або в інший спосіб відповідно до **Додатку Н2**.

5.5. Оформлення додатків

Додатки оформляються як продовження кваліфікаційної (магістерської) роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

Як правило, кожен додаток починається з нової сторінки. Він має заголовок, надрукований з правого боку угорі сторінки малими літерами з першої великої жирним шрифтом «Додаток _» і велика літера українського алфавіту, що позначає додаток.

Додатки необхідно позначати послідовно за алфавітом. Наприклад: **Додаток А**, **Додаток Б** і т.д. Якщо в якості додатків представлено форми звітності за декілька років, то доцільно їх нумерувати як додаток А1 (ф. № 1 за 2020 рік), А2 (ф. № 1 за 2021 рік), А3 (ф. № 1 за 2022 рік) і т.д. Не включаються до списку додатків такі літери: Г, Є, І, Ї, И, Й, Ч, Ь.

Текст кожного додатку за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.1 – перший розділ додатка А; В.2.1 – перший підрозділ другого розділу додатка В.

Рисунки, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують в межах кожного, починаючи з літери, що позначає додаток, до прикладу: Рис.Б.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Б; формула (А.1) – перша формула додатка А.

6. Перевірка кваліфікаційної (магістерської) роботи на унікальність авторського тексту

Магістерська робота – це випускна кваліфікаційна робота, вона є формою підсумкової атестації здобувачів вищої освіти, що застосовується з метою контролю набутих здобувачем у процесі навчання компетентностей, необхідних для формування кваліфікованого фахівця та виконання ним майбутніх професійних обов'язків. Вона має відображати особисті здобутки магістранта, тобто не містити академічного плагіату. Згідно із Законом України «Про вищу освіту» «академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворенню опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання» [2].

У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича прийняті відповідні документи, які визначають політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності здобувачів, а саме: «Правила академічної доброчесності у ЧНУ»; «Етичний кодекс ЧНУ»; «Положення про виявлення та запобігання плагіату у ЧНУ».

В процесі засвоєння здобувачами відповідної освітньої програми здійснюється моніторинг за впровадженням у повсякденну практику освітнього процесу загальнонавчаних правил академічної доброчесності, морально-етичних і регламентних норм; дотриманням членами академічної

спільноти ЧНУ норм «Етичного кодексу ЧНУ»; створюється Комісія ЧНУ з академічної доброчесності, склад якої, принципи і методи діяльності, порядок прийняття нею рішення та його наслідки регламентуються «Положенням про постійну комісію з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту Вченої ради ЧНУ».

Згідно з «Положенням про виявлення та запобігання плагіату у ЧНУ» усі кваліфікаційні роботи здобувачів перевіряються на академічний плагіат у системі Unicheck. Організацію перевірки вищезазначених матеріалів здійснюють уповноважені особи на кафедрах, призначені наказом ректора ЧНУ.

ЧНУ за допомогою інтернет-системи UNICHECK перевіряє кваліфікаційні роботи на ознаки плагіату. Низький відсоток оригінальності робіт здобувачів вищої освіти є підставою для недопущення до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання або отримання нового варіанта завдання. Текст кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи, підтверджений науковим керівником повинен бути поданий у електронному форматі DOC / DOCX (Microsoft Word) мінімум за 2 тижні до дати захисту роботи відповідальному від кафедри адміністратору системи UNICHECK на перевірку.

Критерієм оригінальності роботи використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманих за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат. Якщо кваліфікаційна робота пройшла процес перевірки антиплагіатною системою і показники рівня оригінальності знаходяться в межах встановлених гранично допустимих норм: показник оригінальності тексту:

високий рівень – понад 80% (текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням);

задовільний рівень – від 65 до 80% (наявні окремі ознаки академічного плагіату; слід пересвідчитись на наявність посилань на пешоджерела для цитованих фрагментів; необхідність повторної перевірки визначається Експерною радою);

низький рівень – від 50-65% (наявні певні ознаки академічного плагіату. Але може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору);

неприйнятний - менше 50% (наявні істотні ознаки плагіату; матеріал до розгляду не приймається).

Робота допускається до захисту після розгляду на засіданні кафедри. На підставі повного Звіту подібності готується висновок науковим керівником та комісією.

Якщо коефіцієнти оригінальності кваліфікаційної роботи, що зазначені в Положенні виходять за межі гранично допустимих норм, то кваліфікаційна робота передається на розгляд комісії, сформованої розпорядженням декана факультету. Якщо в роботі виявлено плагіат, то цей документ буде визнаний не оригінальним. Здобувач повинен відкоригувати роботу у відповідності з

усіма процедурами системи UNICHECK протягом 5 робочих днів. Комісія приймає рішення про допущення магістерської роботи до захисту. Якщо робота і Звіт Подібності прийняті, робота допускається до захисту і процедура антиплагіату завершується.

Результати перевірки роботи будуть відображатись у сформованому звіті, що надсилається також науковому керівнику кваліфікаційної роботи.

Магістранти несуть відповідальність за:

- недотримання вимог наукової етики та поваги до авторських інтелектуальних надбань;
- неподання або несвоєчасне подання своєї кваліфікаційної (магістерської) роботи для перевірки у систему;
- порушення загальноприйнятих правил цитування та оформлення посилань на використані інформаційні джерела.

З метою виявлення використання текстів робіт, які не розміщені в мережі Інтернет та для врахування специфіки та особливостей різних напрямів досліджень, в ЧНУ формується база даних робіт, кваліфікаційні роботи зберігаються в електронному форматі у репозитарії бібліотеки ЧНУ.

Відповідно до Положення ЧНУ про запобігання плагіату випускних кваліфікаційних робіт, здобувачі вищої освіти подають звіт щодо самостійності виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи (**Додаток О**). Цією заявою підтверджується факт відсутності в роботі запозичень з друкованих та електронних джерел третіх осіб, не підкріплених відповідними посиланнями, й інформованість про можливі санкції у випадку виявлення плагіату. Відмова у заповненні та підписанні заяви автоматично тягне за собою не допуск магістранта до захисту кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційну роботу здобувачі через відповідальну особу кафедри завантажують для експертизи сервісом Unichesk перед формуванням відгуку наукового керівника, рецензуванням та отриманням допуску випускаючої кафедри до захисту. Робота для перевірки подається в одному з форматів: *.doc (Word 97 - Word 2003), *.docx (Word 2007 - Word 2016). Текст роботи подається за розділами без вступу, висновків, списку використаних джерел, додатків, табличного та ілюстративного матеріалу.

За результатами перевірки сервіс Unichesk автоматично формує звіт, що містить загальний відсоток схожості авторського тексту, відсоток цитат, вилучення, посилання на скопійовані джерела, показує неоригінальні частини тексту, виділяючи їх кольором у сформованому звіті. Якщо наявність текстових збігів кваліфікаційної роботи не перевищує 20%, то вона може бути допущена до рецензування і подальшого захисту.

У разі перевищення 20% текстових збігів чи 20% вилучень кваліфікаційна (магістерська) робота потребує доопрацювання та повторної перевірки у системі Unichesk. За повторне порушення робота відхиляється, а здобувачу визначається нова дата захисту роботи. Остаточне рішення про допуск до захисту магістерської роботи приймає випускаюча кафедра.

Після проходження перевірки кваліфікаційної роботи здобувача вищої

освіти на плагіат керівник роботи надає першу сторінку звіту, який формується в сервісі Unіcheck автоматично, та на його підставі складає Звіт перевірки (**Додаток О**). Ці документи додаються до переплетеної і поданої до захисту роботи перед її здачею на рецензію. Наявність звіту у кваліфікаційній роботі перевіряється секретарем атестаційної комісії із захисту кваліфікаційних робіт до початку їх публічного захисту.

7. Рецензування, захист та зберігання кваліфікаційних (магістерських) робіт

Після того, як магістерська робота виконана у повному обсязі, подані всі супроводжуючі документи, науковий керівник пише на неї свій відгук (у формі «Подання» **Додаток П**), в якому обов'язково вказується диференційована оцінка (в балах).

З відгуком наукового керівника і рецензіями магістрант знайомиться заздалегідь, щоб підготувати відповіді на поставлені в цих документах питання і зауваження.

Відгук наукового керівника (подання голові АК) і внутрішню та зовнішню рецензії у роботу не підшивають, а поміщають разом із результатами перевірки на антиплагіат у конверт, який прикріплюють (приклеюють) на внутрішню сторону палітурки кваліфікаційної роботи.

Рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту перед АК приймається на засіданні кафедри після попереднього її захисту за наявності оформленої належним чином роботи.

До моменту проведення попереднього захисту рецензії і відгук наукового керівника у формі подання надходять на кафедру, де на їх підставі та за результатами засідання навчально-методичної комісії кафедри вирішується питання про допуск магістерської роботи до попереднього захисту.

Попередній захист магістерської роботи.

Попередній захист кваліфікаційної роботи покликаний реально оцінити рівень підготовки роботи здобувачем. З цією метою завідувач кафедри призначає комісію в складі 3-4 провідних фахівців кафедри. Дата проведення попереднього захисту найчастіше встановлюється під час проходження переддипломної практики.

На попередній захист у здобувача повинні бути: повністю готова робота (у непереpletеному вигляді), комплект вищенаведених документів.

На попередній захист здобувач повинен подати кваліфікаційну роботу та підготувати інформацію, що включає в себе:

- які завдання дослідження і яким чином вирішені;
- які результати як наслідок вирішення поставлених завдань отримані тощо.

Метою проведення попереднього захисту магістерської роботи на кафедрі є:

- перевірка дотримання методичних вимог до виконання роботи та

її оформлення;

- перевірка наявності усіх супровідних документів (рецензія від підприємства, відгук наукового керівника, матеріали апробації результатів дослідження (копії (витяги) програм наукових конференцій, тез доповідей, наукових статей – за наявності);

- перевірка готовності автора до захисту роботи в АК (вільне володіння матеріалом кваліфікаційного дослідження, здатність правильно відповідати на питання стосовно суті, результатів та висновків дослідження, наявність демонстраційного матеріалу для публічного захисту роботи).

Комісія після докладного ознайомлення про хід виконання кваліфікаційних робіт надає висновок про якість проведеної здобувачем роботи, робить зауваження про необхідність доопрацювання і надає відповідні рекомендації.

За результатами рецензування кваліфікаційної (магістерської) роботи внутрішнім рецензентом (викладачем кафедри) формується висновок (**Додаток Р**). Випускова кафедра обирає внутрішніми рецензентами висококваліфікованих науково-педагогічних працівників (провідні професори та доценти кафедри). Внутрішній рецензент характеризує:

- відповідність змісту кваліфікаційної роботи обраній темі та її актуальність;
- ступінь оригінальності і якість магістерського дослідження;
- недоліки та зауваження, виявлені у магістерській роботі;
- практичне значення пропозицій.

У кінці рецензії подається загальну оцінку роботи (максимум 20 балів відповідно до критеріїв оцінювання, наведених нижче). Рецензент вказує свою посаду, прізвище, ім'я та по батькові, ставить дату та підпис. Бланк внутрішньої рецензії на магістерську роботу представлений у **Додатку Р**. На основі зауважень внутрішнього рецензента магістрант повинен усунути виявлені недоліки.

Крім того, на кожну магістерську роботу повинна бути зовнішня рецензія висококваліфікованого фахівця з боку підприємства (установи, організації), органу місцевого самоврядування чи відповідної інспекції. Зовнішній рецензент оцінює актуальність теми, відповідність та повноту змісту роботи, її оформлення. Зазначаються елементи новизни, практична значущість запропонованих рекомендацій, їх обґрунтованість, висловлюються зауваження, дається її оцінка та робиться висновок щодо можливості присвоєння відповідного рівня вищої освіти. Рецензія додається до роботи разом іншими документами. Бланк зовнішньої рецензії на магістерську роботу представлений у **Додатку С**. Здобувач особисто передає переплетену магістерську роботу зовнішньому рецензенту.

У зовнішній рецензії повинні бути висвітлені такі питання:

- відповідність результатів роботи темі та завданням, поставлених у магістерському дослідженні;
- ступінь використання в роботі нових нормативно-законодавчих

актів та інформаційних ресурсів;

- повнота розкриття теми дослідження;
- якість оформлення результатів роботи;
- значимість виконаної роботи в практичному застосуванні;
- інші питання.

Рецензія оформляється на 1-2 сторінках друкованого тексту, підписується рецензентом та завіряється печаткою підприємства (установи, організації).

На основі відгуку керівника, результатів попереднього захисту, висновків внутрішнього та зовнішнього рецензентів колегіальним рішенням на засіданні кафедри робиться висновок про допуск магістерської роботи до захисту.

У випадках, коли магістерська робота визнана неякісною, науковий керівник, рецензенти, завідувач кафедри вважають, що вона не може бути допущена до захисту, питання про можливість доопрацювання та повторного подання вирішується на засіданні кафедри.

Для перевірки рівня підготовки здобувачів та присвоєння їм кваліфікації в ЧНУ створюються Атестаційні комісії (АК), які очолюють представники роботодавців або стейкхолдери, персональний склад комісії затверджується наказом ректора. Графік захисту кваліфікаційних робіт оприлюднюється на інформаційних стендах кафедри за 2 тижні до захисту.

Для розгляду Атестаційної комісії на захисті випускаюча кафедра (готує секретар АК) та деканат подають матеріали, що, містять:

- 1) виконану роботу із підписами на титулці здобувача (автора магістерської роботи), наукового керівника та відміткою завідувача кафедри про допуск магістерської роботи до захисту;
- 2) письмовий відгук наукового керівника з характеристикою діяльності випускника під час виконання роботи;
- 3) внутрішню рецензію, підготовлену провідним фахівцем кафедри;
- 4) зовнішню рецензію на роботу, підготовлену провідним спеціалістом бази дослідження, на матеріалах якої здійснювалося виконання кваліфікаційної роботи;
- 5) електронну версію роботи у форматі PDF для передачі у бібліотеку ЗВО. Назва файлу повинна відповідати індивідуальному шифру, присвоєному кожному здобувачу.

До атестаційної комісії можуть подаватися й інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи: друковані праці за темою наукового дослідження (за наявності); документи, що вказують на практичне застосування роботи. Перевагою роботи є те, якщо магістрант виконує її на замовлення організації (підприємства), на матеріалах якої проводилося дослідження. У такому випадку магістрант додає замовлення на виконання роботи та/або довідку про впровадження результатів магістерської роботи (**Додаток Д та Додаток Е**).

Організація захисту магістерської роботи. До захисту здобувач готує

доповідь та презентацію (презентаційний матеріал): таблиці, рисунки, ілюстрації, діаграми, схеми. Їх кількість, форму і зміст здобувач обирає на власний розсуд та погоджує з науковим керівником – кількість слайдів 10-15 в залежності від потреби для розкриття теми дослідження). Оформлення слайдів з ілюстраціями повинно забезпечити їх інформативність, графічну чіткість. Захист магістерської роботи може відбуватися тільки з використанням презентацій.

Захист робіт проводиться на відкритому засіданні АК за обов'язкової присутності голови та/або його заступника.

На початку захисту голова (або секретар) АК оголошує дані про здобувача: прізвище, ім'я та по батькові магістранта і тему його кваліфікаційної роботи та інформацію про наявність відповідних супровідних документів (подання наукового керівника, зовнішня та внутрішня рецензії, довідка про ступінь оригінальності магістерської роботи, за наявності замовлення на виконання кваліфікаційної роботи та довідка про впровадження результатів дослідження). Після цього здобувачу надається до 7-10 хвилин для доповіді. У ній акцентується увага на основних результатах проведеного магістерського дослідження, яке включає розроблені пропозиції та отримані практичні висновки щодо підвищення ефективності діяльності бази дослідження чи вирішення досліджуваної проблеми.

Щоб зміст доповіді був повністю виголошений без будь-яких втрат, треба точно визначити час, потрібний для виступу, і викласти його на відповідній кількості сторінок. Тривалість доповіді не повинна перевищувати 7-10 хвилин, що орієнтовно еквівалентно трьом-чотирьом сторінкам тексту, викладеного з 1,5-інтервалом, розміром шрифту - 14.

Після висвітлення здобувачем доповіді (результатів магістерського дослідження) члени АК, присутні на захисті, ставлять випускнику запитання з метою визначення рівня його професійної підготовки та економічної ерудиції з теми дослідження. Після відповіді на запитання слово надається науковому керівникові та внутрішньому рецензенту для характеристики й оцінювання роботи здобувача. В разі їх відсутності з поважної причини відгук та/або рецензія мають бути оприлюднені одним з членів АК. Загальна тривалість захисту однієї роботи не повинна перевищувати 30 зв. Після захисту всіх магістерських робіт атестаційна комісія на своєму закритому засіданні виставляє їм оцінку та оголошує здобувачам свої рішення.

Під час захисту секретарем ведеться протокол засідання АК. Окремо відзначається думка членів АК про практичну цінність та рекомендації щодо пропозицій окремих авторів.

Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні АК виноситься її рішення. Рішення приймається більшістю голосів членів комісії, а у випадку наявності суперечностей - думка голови АК є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту магістерських робіт оголошується її головою в той же день засідання.

Здобувачам, які успішно захистили кваліфікаційну роботу, присвоюється кваліфікація «Магістр з економіки» за ОП Управління персоналом та економіка праці» для спеціальності 051 «Економіка» та «Магістр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності» за ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Про це робиться запис у заліковій книжці (індивідуальному плані) здобувача та протоколі засідання Атестаційної комісії.

Випускник, захист роботи якого визнається незадовільним, може повторно захистити роботу, АК визначає, чи може магістрант подати до повторного захисту ту саму роботу з доопрацюванням, чи повинен обрати для опрацювання нову тему, визначену кафедрою. У випадках повторного незадовільного захисту роботи здобувач втретє до атестації не допускається.

Випускники, які одержали під час повторного захисту магістерської роботи незадовільні оцінки, відраховуються з університету. Процедура повторного захисту визначена «Положенням про порядок переведення, відрахування, поновлення та переривання навчання студентів у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». У разі встановлення академічного плагіату повторного захисту роботи на ту саму тему не допускається.

Кваліфікаційна робота після захисту зберігається на кафедрі протягом 5 років. Після закінчення цього терміну питання кваліфікаційні роботи списуються спеціальною комісією. Електронні варіанти робіт (у pdf передаються до бібліотеки ЧНУ для зберігання та розміщення у репозитарії).

Кращі кваліфікаційні (магістерські) роботи, що мають наукову, навчально-методичну цінність, можуть бути надіслані на конкурси студентських наукових робіт, можуть бути використані як навчальні посібники у методичних і навчальних кабінетах, бібліотеці, тощо.

8. Критерії оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи

Кваліфікаційна (магістерська) робота має продемонструвати вміння автора працювати з інформаційними джерелами, логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати усі методи для аналізу досліджуваних проблем, використовувати сучасні методи наукових досліджень, навички формування власних узагальнень та висновків.

Основними критеріями оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи є:

- актуальність дослідження, його теоретичне та практичне значення;
- змістовність та повнота розкриття теми магістерського дослідження;
- досягнення визначеної мети та виконання поставлених завдань;

- знання відповідного теоретичного матеріалу та вміння використовувати його на практиці;
- логічність сформульованих висновків проведеного магістерського дослідження;
- результати апробації та впровадження основних положень та отриманих висновків;
- наявність достатньої кількості правильно оформлених посилань на використані інформаційні джерела та достатньо повний список сучасних літературних та інформаційних джерел з обраної проблеми (теми);
- зовнішнє оформлення магістерської роботи та дотримання усіх вимог відповідно до методичних рекомендацій;
- якість виступу (доповіді та презентації) випускника на захисті кваліфікаційної роботи;
- правильність та повнота відповідей на запитання членів АК;
- оцінка роботи керівником та рецензентами.

Загальна оцінка захисту магістерської роботи формується з оцінки кваліфікаційної роботи як закінченої науково-методично-практичної праці, доповіді здобувача, оцінки його роботи науковим керівником (максимум 40 балів), внутрішнім рецензентом (максимум 20 балів) та доповіді і відповідей на додаткові запитання на захисті (максимум 40 балів) (табл. 1). Отже, рішення щодо підсумкової оцінки ухвалюється більшістю голосів членів Атестаційної комісії за результатами публічного захисту з урахуванням оцінок наукового керівника та рецензентів.

Таблиця 1

Розподіл балів з оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи

Відгук керівника стосовно відповідності змісту магістерської роботи затвердженій темі	Відгук внутрішнього рецензента	Захист магістерської роботи	Загальна кількість балів
40	20	40	100

Типові помилки у кваліфікаційних (магістерських) роботах, які впливають на їх підсумкову оцінку:

- зміст роботи не відповідає меті та завданням кваліфікаційної роботи або не розкрита тема повністю чи її частина;
- зміст розділів (підрозділів) не віддзеркалює реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта дослідження;
- безсистемний виклад матеріалу, зустрічається повторення одних і тих самих положень;
- мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно та не відбиває специфіки об'єкта та предмета дослідження;
- логічні помилки, невміння виокремити головне;
- автор не виявив самостійності при написанні, робота є суцільною компіляцією;

- не зроблено глибокого та всебічного аналізу чинних нормативних документів, нових інформаційних джерел (останні 5-7 років) з теми дослідження;
- кількість використаних інформаційних джерел є недостатньою для всебічного вивчення теми або використано переважно підручники, а не спеціальна наукова література;
- бібліографічний опис літератури у списку використаних джерел наведено без дотримання вимог державних стандартів;
- у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичений матеріал;
- поверхнево висвітлені результати практики, невдало поєднано теорію з практикою;
- кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не узгоджено з поставленими завданнями або текстом роботи;
- наведено таблиці, рисунки, які не складені самостійно, а запозичені з підручників, навчальних посібників, монографій або наукових статей (без відповідних посилань на першоджерела);
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам методичних рекомендацій, робота виконана неохайно, з помилками;
- під час захисту кваліфікаційної роботи магістрант виявляє невпевненість, не коментує наочну інформацію, не дає чіткі аргументовані відповіді на запитання членів атестаційної комісії.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи є методичним засобом що використовується АК з метою виявлення відповідності професійних компетенцій здобувача. Вони розробляються і затверджуються кафедрою і відображають специфіку професійних завдань та компетенцій, які виділяються в межах відповідних спеціальностей та магістерських програм.

Для оцінювання кваліфікаційної роботи в університеті застосовується 100-бальна шкала. Отримана здобувачем підсумкова оцінка у балах одночасно фіксується у протоколі засідання атестаційної комісії у 4-бальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно» чи «незадовільно») (табл. 2, 3, 4).

Таблиця 2

Критерії оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи науковим керівником

Бали	Критерії оцінювання
36-40	Здобувач оформив магістерську роботу відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач використав значну кількість наукової літератури, у тому числі й іноземної, опанував всю різноманітність теорій і гіпотез з даної проблеми, вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, подав його з використанням ілюстративного матеріалу. Здобувачем повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень та облікових робіт зроблені ґрунтовні

	висновки, узагальнення та пропозиції. Здобувач дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку керівнику структурних частин магістерської роботи
32-35	Здобувач оформив магістерську роботу відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач використав значну кількість наукової літератури, у тому числі й іноземної, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, подав його з використанням ілюстративного матеріалу. Але здобувачем допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. Здобувачем розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень зроблені відповідні висновки та пропозиції. Здобувач дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку керівнику структурних частин магістерської роботи
28-31	Магістерська робота оформлена відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач не використав усіх можливих літературних джерел, у тому числі й іноземного походження. В роботі наявний детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті і представлений з використанням ілюстративного матеріалу. Крім того, в роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень зроблені висновки та пропозиції. Здобувач не завжди дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку керівнику структурних частин магістерської роботи
24-27	Здобувач оформив магістерську роботу з незначними порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами. Здобувач не використав усіх можливих літературних джерел, у тому числі й іноземного походження. В роботі наявний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, представлений з використанням ілюстративного матеріалу, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень не чітко зроблені висновки та пропозиції. Здобувач не завжди дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку керівнику структурних частин магістерської роботи
20-23	Здобувач оформив магістерську роботу з порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, представлений з використанням ілюстративного матеріалу, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень не чітко зроблені або й відсутні висновки та пропозиції. Здобувач не завжди дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку керівнику структурних частин магістерської роботи
14-19	Магістерська робота виконана з порушенням Методичних рекомендацій. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі, відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритмом розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, відсутне

	узагальнення теоретичного та практичного матеріалу. Здобувач не дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку керівнику структурних частин магістерської роботи
1-13	Магістерська робота виконана з грубими порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі. Нерозкритими залишаються поставлені в магістерській роботі завдання. Здобувач не дотримувався плану-графіку виконання і подання на перевірку керівнику структурних частин магістерської роботи.

Таблиця 3

**Критерії оцінювання кваліфікаційної (магістерської) роботи
внутрішнім рецензентом**

Бали	Критерії оцінювання
18-20	Здобувач оформив магістерську роботу відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач використав значну кількість наукової літератури, у тому числі й іноземної, опанував всю різноманітність теорій і гіпотез з даної проблеми, вийшов на високий рівень теоретичних узагальнень, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, подав його з використанням ілюстративного матеріалу. Здобувачем повністю розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень зроблені ґрунтовні висновки, узагальнення та пропозиції.
15-17	Здобувач оформив магістерську роботу відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач використав значну кількість наукової літератури, у тому числі й іноземної, провів детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, подав його з використанням ілюстративного матеріалу. Але здобувачем допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. Здобувачем розкритий зміст роботи. На основі проведених досліджень зроблені відповідні висновки та пропозиції.
12-14	Магістерська робота оформлена відповідно до Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Здобувач не використав усіх можливих літературних джерел, у тому числі й іноземного походження. В роботі наявний детальний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті і представлений з використанням ілюстративного матеріалу. Крім того, в роботі допущені неточності в теоретичному узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень зроблені висновки та пропозиції.
9-11	Здобувач оформив магістерську роботу з незначними порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами. Здобувач не використав усіх можливих літературних джерел, у тому числі й іноземного походження. В роботі наявний аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, представлений з використанням ілюстративного матеріалу, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень не чітко зроблені висновки та пропозиції.
6-8	Здобувач оформив магістерську роботу з порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній для дослідження темі, однак

	відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритм розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, представлений з використанням ілюстративного матеріалу, але прослідковуються проблеми в узагальненні матеріалу. На основі проведених досліджень не чітко зроблені або й відсутні висновки та пропозиції.
3-5	Магістерська робота виконана з порушенням Методичних рекомендацій. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі, відсутній послідовний логічний взаємозв'язок між структурними елементами та алгоритмом розв'язання поставленої проблеми. В роботі наявний стислий аналіз явищ і процесів на досліджуваному об'єкті, відсутнє узагальнення теоретичного та практичного матеріалу.
1-2	Магістерська робота виконана з грубими порушеннями Методичних рекомендацій. Зміст роботи не відповідає обраній для дослідження темі. Нерозкритими залишаються поставлені в магістерській роботі завдання.

Таблиця 4

Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи

Бали	Критерії оцінювання
36-40	Здобувач дає обґрунтовані, глибокі та теоретично правильні відповіді на поставлені питання, грамотно узагальнює матеріал і робить відповідні висновки та пропозиції. Вільно володіє питаннями теми на основі опрацьованої економічної літератури й законодавчо-нормативної бази. Демонструє здібності аналітичного міркування. Вміє аналізувати різну інформацію з теми й знаходити правильне рішення проблеми. Вміє пов'язувати теорію з практикою: самостійно оцінює різноманітні виробничі ситуації, використовує набуті знання і уміння приймати рішення в нестандартних ситуаціях
32-35	Здобувач вільно володіє матеріалом досліджуваної теми на основі опрацьованої спеціальної літератури та законодавчо-нормативної бази. Демонструє здібності аналітичного міркування, уміння робити порівняння, аналіз. Припускає одну-дві несуттєві помилки при відповіді на питання, самостійно виправляє їх. Форма та зміст відповіді мають окремі неточності. Узагальнює матеріал і робить відповідні висновки
28-31	Здобувач у повному обсязі володіє матеріалом досліджуваної теми на основі всього комплексу вивченої спеціальної літератури та законодавчо-нормативної бази. Здатний застосувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, допускає неточності у трактуванні окремих проблем. Грамотно викладає відповідь, але зміст і форма відповіді мають окремі неточності
24-27	Здобувач володіє матеріалом досліджуваної теми на репродуктивному рівні. Виявляє знання й розуміння основних положень матеріалу теми, але викладає його неповно, непослідовно, припускається неточностей у визначенні понять. Здобувач не може самостійно аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки
20-23	Здобувач володіє матеріалом досліджуваної теми на репродуктивному рівні. Не може без допомоги зробити висновки, пов'язати теоретичні узагальнення з практикою, не може логічно викласти проблеми; не виправив повністю недоліки, наведені у рецензії. Відповідає не на всі поставлені додаткові запитання

14-19	Здобувач має розрізнені безсистемні знання, володіє матеріалом досліджуваної теми на елементарному рівні засвоєння, викладає його безладно, уривчастими реченнями; не орієнтується в проблемі, не опанував навіть мінімуму наукової літератури. Допускає помилки у визначенні термінів, що призводить до викривлення їх змісту. Не відповідає (або дає неповні неправильні відповіді) на основні та додаткові запитання
1-13	Здобувач не володіє матеріалом магістерської роботи; не може дати визначення основним категоріям та процесам обраного об'єкта дослідження; не відповідає (або дає неповні неправильні відповіді) на основні та додаткові запитання

Підсумкова оцінка за виконання і захист магістерської роботи здобувачами складає максимум 100 балів (форма узагальненого підсумкового оцінювання магістерської роботи здобувачів формується секретарем АК – Додаток Т).

9. Список використаних джерел

1. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи Екзаменаційної комісії (ЕК) в ЧНУ Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1-JYnU5bt8e_KIz4-AIQPDuSOLFGd6mN8/view.
2. Закон України «Про вищу освіту» Редакція від 01.01.2023. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Стандарт вищої освіти за спеціальність 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2020/03/051-ekonomika-M.pdf>
4. Стандарт вищої освіти за спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/076-pidpriemnitstvo-torgivlya-ta-birzhova-diyalnist-magistr.pdf>
5. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>

10. Додатки

Додаток А1

**Орієнтовна тематика магістерських робіт
для підготовки фахівців за освітнім рівнем магістр
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 051 «Економіка»
ОП Управління персоналом та економіка праці**

1. Інструменти HR-політики в організації малого та середнього бізнесу.
2. Соціологічні проблеми HR-управління
3. Соціально-економічний аналіз HR-управління на підприємстві.
4. Методологічні засади впровадження інноваційних методів управління персоналом
5. Побудова системи HR-інжинірингу на сучасному підприємстві
6. HR-інжиніринг як засіб впровадження інноваційних технологій
7. Соціально-економічна оцінка ефективності HR-технологій
8. Проблема адаптації співробітників: проектування технології управління.
9. Економічна ефективність регулювання конфліктів в організаціях
10. Використання кадрового аутсорсингу в сучасних організаціях.
11. Розробка стратегії і політики управління персоналом в організації.
12. Підвищення ефективності управління персоналом.
13. Управління процесами руху персоналу на підприємстві.
14. Оцінка персоналу підприємства як основна складова ефективного його управління
15. Регулювання трудової діяльності персоналу та управління робочим часом працівників
16. Кадрова безпека – основа економічної безпеки підприємства.
17. Зовнішні на внутрішні загрози кадрової безпеки підприємства.
18. Управління кадровою безпекою підприємства в контексті соціально-економічного розвитку організації.
19. Удосконалення шляхів протидії загрозам інформаційної безпеки підприємства з боку персоналу.
20. Формування та оцінювання кадрової безпеки підприємства.
21. Механізм попередження та нейтралізації загроз кадрової безпеки підприємства.
22. Розвиток і вдосконалення корпоративної культури організації
23. Підвищення ефективності режимів праці та відпочинку
24. Покращення соціально-психологічного клімату
25. Підвищення ефективності роботи служби персоналу
26. Удосконалення управління трудовими та соціальними конфліктами
27. Підвищення ефективності управління якістю трудового життя персоналу

28. Кадрова політика організації та шляхи її вдосконалення.
29. Удосконалення механізмів пошуку і відбору персоналу в організації в умовах ринку (на прикладі підприємства, установи, організації)
30. Інноваційні засади управління персоналом (на прикладі підприємства, установи, організації)
31. Управління аудитом персоналу в умовах економіки знань (на прикладі підприємства, установи, організації)
32. Управління гендерною політикою (на прикладі регіону)
33. Удосконалення організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів (на прикладі підприємства, установи, організації)
34. Стратегічний аналіз управління людськими ресурсами організації.
35. Діагностика внутрішнього середовища людських ресурсів організації.
36. Аналіз стратегічних можливостей трудових ресурсів підприємства.
37. Формування стратегії управління людськими ресурсами.
38. Стратегічне управління організацією як передумова підвищення ефективності управління людськими ресурсами.
39. Інноваційні підходи до формування системи управління персоналом на підприємстві
40. Теоретичні основи та методичний інструментарій формування кадрової стратегії підприємства
41. Соціально-економічні та демографічні чинники реалізації трудового потенціалу регіону
42. Розвиток регіонального ринку праці в умовах трансформації інтеграційних процесів
43. Інституціональні перетворення ринку праці в трансформаційній економіці України.
44. Трудова мобільність в умовах регіонального ринку праці
45. Дослідження сучасного ринку праці в Україні
46. Економічний механізм формування ринку праці
47. Міжнародна міграція робочої сили як чинник економічного розвитку країн
48. Дослідження процесів міжнародної міграції
49. Трудовий потенціал регіонів України в Євроінтегральному вимірі
50. Управління трудовими ресурсами регіону
51. Роль міграції населення в демографічному розвитку України
52. Міграційні процеси в системі соціально-економічного розвитку країни
53. Аналіз міграційних процесів в контексті соціально-економічного розвитку України
54. Аналіз процесів міграції та її наслідків: стан, тенденції і регіональна специфіка
55. Управління мотивацією праці на підприємствах санаторно-курортного комплексу
56. Засади управлінням трудового потенціалу підприємств різних форм господарювання.

57. Формування і розвиток механізмів стимулювання на приватних підприємствах. теорія, методологія, організація.
58. Лідерство в управлінні персоналом підприємства.
59. Механізм професіоналізації управлінської діяльності в Україні.
60. Забезпечення ефективності використання управлінського персоналу приватних підприємств.
61. Управління трудовими ресурсами регіону в умовах зростання в умовах зростання зовнішніх та внутрішніх загроз
62. Управління звільненням персоналу в організаціях.
63. Всебічний розвиток особистості як важлива функція управління персоналом
64. Управління комунікативною політикою підприємства в сучасних умовах
65. Управління формуванням трудового колективу підприємства у сучасних умовах господарювання
66. Напрями впровадження реінжинірингу бізнес-процесів на підприємствах України.
67. Аналіз бізнес-процесів біржового ціноутворення.
68. Структурний аналіз бізнес-процесів на підприємстві
69. Впровадження процесного підходу до управління підприємствами
70. Підвищення ефективності управління в корпоративному секторі на основі реінжинірингу бізнес-процесів

**Орієнтовна тематика магістерських робіт
для підготовки фахівців за освітнім рівнем магістр
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**

Блок «Підприємництво»

1. Соціальна відповідальність як стратегія розвитку підприємства в умовах євроінтеграції.
2. Соціальна відповідальність як конкурентна перевага підприємства в умовах конвергенції прикордонних територій.
3. Соціальна відповідальність бізнесу як складова частина його конкурентоспроможності.
4. Соціальні інновації в системі соціальної відповідальності підприємства.
5. Соціальне підприємництво в Україні: стан та перспективи розвитку.
6. Формування концепції соціальної відповідальності підприємства в сучасних умовах.
7. Перспективи розвитку соціально відповідального підприємництва в Україні.
8. Перспективи розвитку малого підприємництва регіону.
9. Економічний розвиток підприємницького комплексу прикордонних територій через призму конвергенції.
10. Інноваційне підприємництво та роль малого бізнесу в його забезпеченні.
11. Формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.
12. Стратегія зростання інвестиційної привабливості підприємства.
13. Формування інноваційної моделі розвитку підприємства в умовах конкуренції.
14. Перспективи розвитку венчурного бізнесу в Україні.
15. Розвиток комерційного посередництва на сучасному ринку.
16. Механізм інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства.
17. Розробка інвестиційного проекту на підприємстві.
18. Удосконалення інноваційної політики як чинник ефективного розвитку підприємства.
19. Розробка програми реструктуризації підприємства.
20. Прогнозування потреби підприємства в інвестиційних ресурсах.

21. Сучасні тенденції розвитку підприємництва на регіональному ринку послуг України.
22. Перспективи розвитку підприємницької діяльності в Україні.
23. Державне підприємництво в умовах трансформації управління національною економікою.
24. Формування підприємницького механізму ресурсозбереження.
25. Стратегічне управління бізнес-процесами на підприємстві в умовах конкурентного середовища.
26. Управління кадровою (ресурсною, інформаційною, ...) безпекою підприємства в умовах нестабільного середовища.
27. Управління ризиками підприємства як фактор підвищення його конкурентоспроможності.
28. Діагностика та управління бізнес-процесами в контексті антикризового управління підприємством.
29. Вдосконалення оцінки розвитку потенціалу підприємства
30. Аналітична оцінка розвитку потенціалу підприємства.
31. Діагностика кризи розвитку підприємства та шляхи її подолання.
32. Діагностика фінансової безпеки підприємства та напрями її зміцнення.
33. Політика управління основним капіталом підприємства.
34. Підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємств в сучасних умовах.
35. Підвищення ефективності управління фінансовими результатами малих підприємств в Україні.
36. Формування ефективних соціально-трудових відносин у підприємницькій діяльності.
37. Трансформація бізнес-моделі підприємства в умовах динамічності ринкового середовища.
38. Диверсифікація діяльності як шлях підвищення ефективності діяльності підприємства.
39. Удосконалення політики управління платоспроможністю підприємства.
40. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.
41. Вдосконалення оцінки трудового потенціалу підприємства.
42. Підвищення ефективності використання людського капіталу регіону.
43. Шляхи активізації розвитку соціального капіталу в Україні.
44. Удосконалення комплексної оцінки фінансового стану підприємства.
45. Удосконалення системи менеджменту персоналу підприємства.
46. Вдосконалення методів організації виробництва на підприємствах.
47. Вдосконалення систем управління якістю продукції підприємств.

48. Вдосконалення інструментів економічної діагностики діяльності підприємства.
49. Вдосконалення організації управління економічною безпекою підприємства.
50. Управління витратами підприємств як напрям підвищення їх конкурентоспроможності.
51. Адаптація сучасних методів управління витратами на вітчизняних підприємствах.
52. Стратегія забезпечення (підвищення) конкурентоспроможності підприємства
53. Напрямки забезпечення ефективного використання трудових ресурсів як фактору підвищення конкурентоспроможності підприємства.
54. Оцінка та стратегія забезпечення (підвищення) конкурентоспроможності підприємства.
55. Концепція підвищення конкурентоспроможності шляхом об'єднання підприємств, які випускають однорідну продукцію.
56. Напрями забезпечення поліпшення якості товару (послуг) як чинник підвищення конкурентоспроможності товарів.
57. Структура капіталу підприємства та шляхи її оптимізації з метою підвищення загальної ефективності діяльності.
58. Оцінювання іміджу підприємства в сучасних умовах господарювання.
59. Формування оптимальної структури капіталу підприємства: суть та способи досягнення.
60. Шляхи покращення управління оборотним капіталом підприємства
61. Управління оборотним капіталом та оцінка його впливу на фінансовий стан підприємства
62. Управління прибутком та рентабельністю підприємства
63. Удосконалення стратегії матеріально-технічного забезпечення на підприємстві.
64. Обґрунтування бізнес-плану створення нового підприємства.
65. Підвищення ефективності функціонування промислової інфраструктури підприємства.
66. Система планування на підприємстві та її вплив на результати діяльності підприємства.
67. Стратегічне планування діяльності підприємства як фактор його ефективного розвитку.
68. Система управління витратами на підприємстві та її вплив на фінансові результати.
69. Шляхи підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства.
70. Оптимізація складу факторів виробництва як чинник підвищення економічної ефективності підприємства.

71. Оптимізація виробничої потужності підприємства з метою підвищення ефективності її використання.
72. Шляхи підвищення рівня якості продукції на підприємстві в умовах євроінтеграції.
73. Шляхи зниження економічних ризиків діяльності підприємства.
74. Маркетингове дослідження ринку як фактор формування стратегії підприємства
75. Економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства
76. Економічна безпека підприємства: методи оцінки та формування механізму її забезпечення
77. Інноваційне підприємництво: сутність, механізм і форми розвитку
78. Конкурентні переваги підприємства та обґрунтування стратегії їх забезпечення
79. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті сталого розвитку підприємництва
80. Формування системи ціноутворення та механізм її реалізації на підприємствах малого та середнього бізнесу
81. Аутсорсинг та шляхи його використання на підприємстві
82. Контролінг та шляхи його використання на підприємстві
83. Вдосконалення оцінки вартості бізнесу (на прикладі....)
84. Вдосконалення методів ведення бізнесу в Інтернеті.
85. Обґрунтування напрямів диверсифікації ризиків у підприємницькій діяльності
86. Шляхи оптимізації операційного і фінансового циклів підприємства
87. Формування (удосконалення) політики підвищення рівня економічної стійкості підприємства
88. Сучасні інформаційні технології: можливості для ведення бізнесу.
89. Формування бізнес-моделі підприємства: сфера застосування та фактори успіху
90. Стратегічне забезпечення антикризового управління підприємством
91. Шляхи впровадження CRM-системи у діяльність підприємства (торгівлі)
92. Шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства в системі антикризового управління
93. Економічне обґрунтування розробки логістичної системи в сфері матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності.
94. Стратегія ефективної системи управління прибутком підприємства.
95. Удосконалення цінової політики та цінових стратегій у малому і середньому підприємстві.
96. Вдосконалення системи стимулювання персоналу та підвищення ефективності праці на підприємств.

97. Розроблення комплексної програми заходів підвищення рівня економічної стійкості підприємства.
98. Вдосконалення напрямів оптимізації кредитної політики підприємства.
99. Обґрунтування проекту виходу підприємства на зовнішні ринки.
100. Формування та реалізація конкурентної стратегії в мікропідприємстві.

Блок «Торгівля»

1. Торговельно-економічна конвергенція України та ЄС у контексті євроінтеграційних змін.
2. Перспективи розвитку електронної торгівлі в національній економіці.
3. Впровадження електронної торгівлі як фактор розширення збуту продукції підприємства.
4. Формування ефективного мотиваційного механізму підприємств торгівлі
5. Управління конкурентоспроможністю підприємств торгівлі.
6. Управління фінансовими ресурсами підприємств торгівлі.
7. Особливості управління на підприємствах роздрібно́ї торгівлі в сучасних умовах
8. Напрями розвитку роздрібно́ї торгівлі на регіональному ринку.
9. Підвищення ефективності управління товаропостачання на підприємствах оптової торгівлі.
10. Стан та перспективи розвитку міжнародної торгівлі послугами Чернівецької області.
11. Перспективи розвитку внутрішньої торгівлі України
12. Удосконалення методів ціноутворення в роздрібній торгівлі.
13. Розвиток торгівлі на регіональному рівні (місто, район, область).
14. Підвищення конкурентоспроможності торговельного підприємства (на прикладі ...).
15. Вдосконалення товарно-логістичних схем як засобу підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємства.
16. Застосування Інтернет технологій у стратегічному плануванні збуту продукції підприємства.
17. Проблеми і перспективи розвитку споживчої кооперації та шляхи їх вирішення.
18. Формування товарних запасів торговельного підприємства: проблеми управління та ефективності.
19. Планування чисельності та складу працівників торговельного підприємства.
20. Політика управління матеріально-технічною базою підприємств торгівлі.

21. Управління ефективністю операційної діяльності торговельного підприємства.
22. Розробка та обґрунтування заходів щодо підвищення економічної безпеки торговельного підприємства.
23. Формування економічної стратегії розвитку торговельного підприємства.
24. Напрямки вдосконалення цінової політики торговельного підприємства.
25. Управління грошовими активами торговельного підприємства.
26. Удосконалення методів формування ціни торговельного підприємства.
27. Зовнішня торгівля Чернівецької області та фактори, які на неї впливають.
28. Сучасні тенденції розвитку корпоративних торговельних мереж в Україні.
29. Ефективність управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням підприємства роздрібною торгівлю.
30. Проблеми та перспективи інноваційного розвитку роздрібною торгівлю в контексті державної політики імпортозаміщення в Україні.
31. Напрями посилення інноваційної активності підприємств торгівлю.
32. Інноваційні підходи щодо формування логістичних стратегій на підприємстві.
33. Напрями розвитку роздрібних торговельних підприємств у сучасних умовах.
34. Розвиток споживчого ринку України: проблеми та перспективи.
35. Ефективність функціонування споживчого ринку на регіональному рівні.
36. Вдосконалення політики ціноутворення (торговельного) підприємства
37. Інноваційні технології управління (торговельним) підприємством
38. Оптимізація структури витрат (торговельного) підприємства за умов діяльності в нестабільному середовищі
39. Стратегія формування товарного портфелю підприємства (торгівлю)
40. Впровадження інноваційних технологій управління торговельним підприємством.
41. Механізм підвищення рівня ефективності операційної діяльності торговельного підприємства.
42. Оптимізація товарного портфелю підприємства торгівлю.
43. Удосконалення торговельної діяльності підприємств у сфері сервісного обслуговування населення.

Блок «Біржова діяльність»

1. Проблеми біржової діяльності в Україні та шляхи їх вирішення.
2. Тенденції становлення ф'ючерсних ринків в Україні.

3. Тенденції розвитку біржової торгівлі на сучасному етапі розвитку економіки.
4. Фондові біржі України та їх роль в організації торгівлі цінними паперами.
5. Ефективні стратегії управління біржовою торгівлею в Україні.
6. Проблеми та перспективи біржової діяльності в аграрному секторі економіки
7. Біржові механізми залучення іноземного капіталу вітчизняними корпораціями.
8. Розробка бізнес-плану створення брокерської контори.
9. Особливості використання передового досвіду у вітчизняній практиці діяльності фондового ринку.
10. Організаційно-економічні засади функціонування та регулювання біржової діяльності на ринку.
11. Особливості біржової діяльності у перехідній (транзитивній) економіці.
12. Використання інструментів фондового ринку для підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства
13. Особливості здійснення суб'єктами господарювання операцій з похідними цінними паперами: вітчизняний і зарубіжний досвід
14. Підвищення ефективності діяльності товарних бірж в Україні.
15. Міжнародний лістинг як джерело фінансування суб'єктів вітчизняного бізнес-середовища.

Додаток Б**Зразок заяви**

Завідувачу кафедри бізнесу та
управління персоналом
економічного факультету
Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича

П.І.Б. завідувача кафедри

Студента (ки) V курсу, групи _____

П.І.Б. здобувача

З А Я В А

Прошу Вас затвердити тему магістерської роботи:
« _____ »
(назва теми магістерської роботи)

та призначити науковим керівником професора (доцента)
кафедри _____.
(П.І.Б. викладача)

« _____ » _____ 20 _____ року

підпис студента (ки)

Погоджено

підпис керівника

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

(14 кегель, напівжирний, великі букви, по центру, одинарний інтервал)

Економічний факультет

Кафедра бізнесу та управління персоналом

(14 кегель, напівжирний, маленькі букви, по центру, одинарний інтервал)

**ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ТА
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

(14 кегель, напівжирний, великі букви, по центру, одинарний інтервал)

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав (ла):

студент(ка) 6 курсу, 651УП групи
спеціальності 051 Економіка
(ОП Управління персоналом та
економіка праці)

ПБ здобувача

Керівник:

доктор (канд.) екон. наук,
професор (доцент) ПБ викладача

До захисту допущено

на засіданні кафедри

протокол № _____ від _____ 202_ р.

Зав. кафедрою _____ проф. Лопатинський Ю.М.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

(14 кегель, напівжирний, великі букви, по центру, одинарний інтервал)

Економічний факультет

Кафедра бізнесу та управління персоналом

(14 кегель, напівжирний, маленькі букви, по центру, одинарний інтервал)

**ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

(14 кегель, напівжирний, великі букви, по центру, одинарний інтервал)

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконав (ла):

студент(ка) 6 курсу, 676 групи
спеціальності 076 Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність
(ОП Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність)

ПІБ здобувача

Керівник:

доктор (канд.) екон. наук,
професор (доцент) **ПІБ викладача**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри*

протокол № _____ від _____ 202_ р.

Зав. кафедрою _____ проф. Лопатинський Ю.М.

Чернівці – 202_

АНОТАЦІЯ

(українською мовою до 700 знаків)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2023. 70 с.

Снежук В.Г. Формування економічної стратегії розвитку торговельного підприємства. Рукопис.

Предметом проведеного магістерського дослідження є теоретичні, науково-методичні, теоретичні та практичні аспекти формування стратегії розвитку торговельного підприємства.

Об'єктом магістерського дослідження є економічна діяльність та процес формування економічної стратегії розвитку торговельного підприємства «Лабіринт Єст», що працює у сфері роздрібно́ї торгівлі у м. Чернівці.

Метою магістерського дослідження є зміст й процес формування економічної стратегії розвитку торговельного підприємства ТОВ «Лабіринт Єст».

За результатами дослідження розроблені пропозиції щодо розробки ефективної економічної стратегії розвитку ТОВ «Лабіринт Єст» на основі запровадження поряд із традиційним способом ведення торгівлі здійснення інтернет-торгівлі як важливої складової сучасної стратегії розвитку досліджуваного торговельного підприємства.

Ключові слова: економічна стратегія, торговельне підприємство, бізнес середовище, інтернет торгівля, конкурентоспроможність підприємства.

ABSTRACT

(іноземною мовою до 700 знаків)

Yenekyuk V.H. Formation of an economic strategy for the development of a trading enterprise. Manuscript.

Master's thesis for a master's degree in 076 Entrepreneurship, Trade and Stock Exchange Activities. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi, 2023. 70 p.

The subject of the conducted master's research is theoretical, scientific-methodological, theoretical and practical aspects of the formation of a strategy for the development of a trade enterprise.

The object of the master's research is economic activity and the process of forming an economic strategy for the development of the trade enterprise LLC "Labyrinth Yest", which works in the field of retail trade in the city of Chernivtsi.

The purpose of the master's research is the content and process of forming an economic strategy for the development of the trade enterprise LLC "Labyrinth Yest".

According to the results of the study, proposals were developed for the development of an effective economic strategy for the development of LLC «Labyrinth Yest» based on the introduction of Internet commerce as an important component of the modern development strategy of the researched trade enterprise along with the traditional way of conducting trade.

Keywords: economic strategy, trade enterprise, business environment, Internet trade, enterprise competitiveness.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

ПІБ студента (ки)

(підпис)

Приклад замовлення від підприємств

_____.

_____.

ЗАМОВЛЕННЯ

_____.

(повна назва підприємства)

замовляє виконання магістерської роботи на тему:

_____.

(повна назва теми дослідження)

здобувачу(ці) спеціальності «_____»

(назва спеціальності, освітньої програми)

_____.

(ПІБ виконавця)

Матеріали (результати) дослідження планується впроваджувати
у практичну діяльність _____

(повна назва підприємства)

Директор (гол. бухгалтер,
гол. інженер,
начальник виробництва)
М.П.

(підпис)

Прізвище, ініціали

Додаток Е**Приклад довідки про впровадження**

Завідувачу кафедри
бізнесу та управління персоналом
Чернівецького національного
університету ім. Ю.Федьковича
д.е.н., проф. Юрію ЛОПАТИНСЬКОМУ

(повна назва підприємства)

Довідка про впровадження

Висновки та пропозиції магістерської роботи здобувача (ки) спеціальності
« _____ »
(назва спеціальності)

(П.І.Б здобувача)

на тему: _____

(повна назва теми)

можуть бути використані у практичній діяльності _____

(повна назва підприємства).

Директор (гол. бухгалтер,
гол. інженер,
начальник виробництва)
М.П.

(підпис)

Прізвище, ініціали

Приклади оформлення заголовків структурних частин

ВСТУП

(14 кегель, по центру, великі букви жирний шрифт)

↓ 2 інтервали

Для успішного функціонування в умовах ринкової економіки підприємству необхідно мати такий тип економічної поведінки, що дозволив б адаптуватися до динамічних умов зовнішнього середовища.

ВИСНОВКИ

(14 кегель, по центру, великі букви, жирний шрифт)

↓ 2 інтервали

В результаті написання магістерського дослідження можна зробити наступні теоретичні і практичні висновки:

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

(14 кегель, по центру, великі букви, жирний шрифт)

↓ 2 інтервали

1. Лопатинський Ю.М., Кобеля З.І., Шелюжак І.Г. Людський капітал як невід'ємний чинник соціально-економічного розвитку. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Серія Економіка*. 2020. № 829. С. 3-10.

Приклади оформлення заголовків структурних частин та підрозділів**РОЗДІЛ 1****ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ
УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

↓ 2 інтервали

**1.1. Економічна сутність і загальна характеристика видів
ефективності діяльності підприємства**

↓ 2 інтервали

Для успішного функціонування в умовах ринкової економіки підприємству необхідно мати такий тип економічної поведінки, що дозволив б адаптуватися до динамічних умов зовнішнього середовища.

↓ 2 інтервали

**1.2. Система показників та вимірювання ефективності діяльності
підприємства в сучасних реаліях**

↓ 2 інтервали

Конкурентоспроможність фірми - це можливість ефективно розпоряджатися власними й позиковими ресурсами в умовах конкурентного ринку.

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

(14 кегель, по центру, великі букви, жирний шрифт)

↑ 2 інтервали

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗУМІННЯ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	
1.1. Гендерні особливості управління персоналом.....	
1.2 Гендерний підхід в управлінні персоналом: чинники впливу на процес формування стилю управління персоналом.....	
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ПРАЦІВНИКІВ.....	
2.1 Техніко-економічна характеристика ПАТ «Чернівецький хлібокомбінат».....	
2.2 Характеристика методів дослідження мотиваційної сфери працівників підприємств.....	
2.3 Дослідження професійної мотивації та мотиваційної спрямованості працівників за гендерним розподілом.....	
РОЗДІЛ 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЧЕРЕЗ ГЕНДЕРНУ ПРОГРАМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ.....	
3.1 Гендерні аспекти ринку праці в Україні.....	
3.2 Гендерні стереотипи професійної діяльності.....	
3.3 Адаптація зарубіжного досвіду забезпечення гендерної рівності в сучасних умовах України.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ	

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

(14 кегель, по центру, великі букви, жирний шрифт)

↑ 2 інтервали

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВУ НА МІЖНАРОДНУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ.....	
1.1. Економічна природа міжнародних міграційних процесів.....	
1.2. Тенденції міграційних процесів в умовах глобалізації.....	
1.3. Фактори формування міжнародної конкурентоспроможності країн.....	
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ.....	
2.1. Вплив грошових переказів міжнародних трудових мігрантів на національну економіку.....	
2.2. Аналітичні моделі впливу основних макроекономічних показників на міграційні потоки.....	
2.3. Державне регулювання міжнародної трудової міграції.....	
РОЗДІЛ 3. УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ТРУДОВИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	
3.1. Вплив міжнародної трудової міграції на конкурентоспроможність України	
3.2. Особливості державного регулювання міжнародної трудової міграції в розвинених країнах світу.....	

3.3. Інструменти державного регулювання міжнародної трудової міграції в Україні.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ	

Додаток 33

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

(14 кегель, по центру, великі букви, жирний шрифт)

↑ 2 інтервали

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	
1.1. Поняття економічної стратегії у системі управління підприємством.....	
1.2. Фактори та середовище формування економічної стратегії розвитку торговельного підприємства.....	
1.3. Загальні методичні положення й порядок розробки стратегії розвитку торговельного підприємства.....	
Висновки до розділу 1.....	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЛАБІРИНТ ЄСТ».....	
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Лабіринт Єст» за 2020-2022 рр.....	
2.2. Аналіз та дослідження ефективності діяльності та розвитку досліджуваного підприємства.....	

2.3. Дослідження бізнес-середовища діяльності ТОВ «Лабіринт-Єст» та діючої	на	підприємстві
стратегії.....		
Висновки до розділу 2.....		
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТОВ «ЛАБІРИНТ ЄСТ».....		
3.1. Розробка ефективної економічної стратегії розвитку ТОВ «Лабіринт Єст».....		
3.2. Запровадження інтернет-торгівлі як важливої складової стратегії розвитку		
	досліджуваного	торговельного
підприємства.....		
Висновки до розділу 3.....		
ВИСНОВКИ		
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		
ДОДАТКИ		

Додаток 34

Приклад оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

(14 кегель, по центру, великі букви, жирний шрифт)

↑ 2 інтервали

ВСТУП.....
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....
1.1. Сутність та зміст конкурентних переваг у діяльності підприємства.....

1.2. Класифікація конкурентних переваг підприємства.....	
1.3. Методика аналізу та визначення конкурентних переваг на підприємстві.....	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ НАЯВНИХ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТОВ «КРОМАКС».....	
2.1. Аналіз фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства за 2020-2022 рр.....	
2.2. Вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на формування конкурентних переваг ТОВ «Кромакс».....	
2.3. Оцінка конкурентних переваг діяльності об'єкта дослідження.....	
РОЗДІЛ 3. ОБГРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ТОВ «КРОМАКС».....	
3.1. Формування ефективної стратегії забезпечення конкурентних переваг ТОВ «Кромакс» з врахування його сильних сторін та можливостей.....	
3.2. Стратегічне бізнес-моделювання підприємства в контексті забезпечення його конкурентних переваг.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ	

Додаток К

Приклад оформлення «Списку»

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» передбачає таке групування нематеріальних активів:

- права користування природними ресурсами;
- права користування майном;
- права на товарні знаки, торгові марки та інше для товарів і послуг.

АБО

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» передбачає таке групування нематеріальних активів:

- 1) права користування природними ресурсами;
- 2) права користування майном;
- 3) права на товарні знаки, торгові марки та інше для товарів і послуг.

АБО

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» передбачає таке групування нематеріальних активів:

1. Права користування природними ресурсами.
2. Права користування майном.
3. Права на товарні знаки, торгові марки та інше для товарів і послуг.

Додаток Л1

Приклад оформлення таблиць та рисунків

Таблиця 2.1

Показники виробничо-господарської діяльності ПАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат» за 2019-2021 рр.

(тис. грн.)

№ п/п	Назва доходів	Періоди			Відхилення даних			
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 р. до 2018 р.		2021 р. до 2020 р.	
					(+,-)	%	(+,-)	%
1	Дохід від реалізації продукції	84 478	117 399	185 486	32921	38,97	68087	57,99
2	Собівартість реалізованої продукції	76 244	88 052	153 161	11808	15,49	65109	73,94
3	Валовий прибуток	8 234	29 347	32 325	21113	256,41	2978	10,15
4	Адміністративні витрати	8 067	8 890	12 363	823	10,20	3473	39,07

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Машини та обладнання	5686,1	33,7	6598,1	34,9	912,0	6,9	-4774,1	+26,8	-5686,1	-28,0
Разом	16874,5	100	18894,1	100	13208,0	100	-3666,5	x	-5686,1	x

Таблиця 2.7

Аналіз фінансової стійкості ТДВ «Трембіта» за 2019-2021 роки

Показник	Періоди			Відхилення (+,-) даних	
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт автономії	0,560	0,550	0,540	-0,020	-0,010
Коефіцієнт фінансової залежності	0,540	0,550	0,560	+0,020	+0,010
...					

Додаток Л2

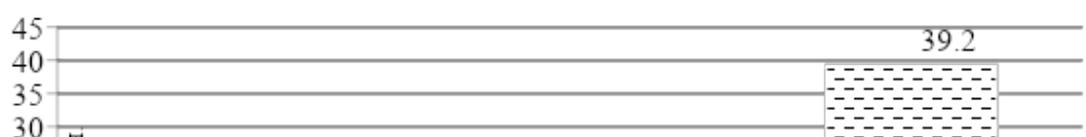

Рис. 3.1. Динаміка обсягу капітальних інвестицій за 2020-2022 рр.
в ТДВ «Трембіта»

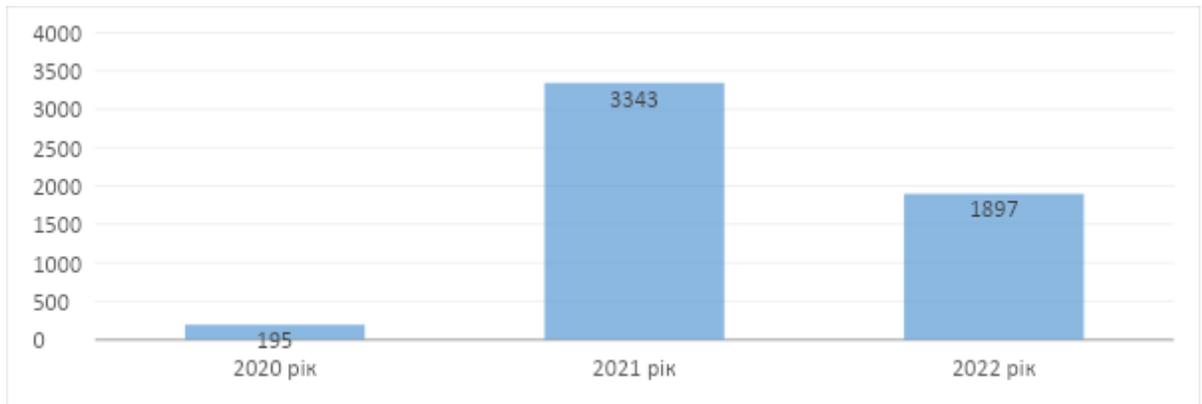

Рис. 2.2. Динаміка чистого прибутку ПАТ «Чернівецький олійно-жировий
комбінат» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Приклад оформлення формул у тексті

Розрахунок визначення відсотків за вексями здійснюється за формулою:

$$S = S_n \times \{(d \times r) / (100 \% \times n)\}, \quad (2.1)$$

де S – сума відсотків за вексями;

S_n – номінальна вартість векся;

d – кількість днів з дня нарахування відсотків до дня платежу за векселем;

r – відсоткова ставка за векселем;

n – кількість днів у році.

Приклади бібліографічних записів

При оформленні списку використаних джерел треба дотримуватись таких правил:

КНИГИ	
<i>Приклади</i>	<i>Однотомні видання</i>
один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2015. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2019. 216 с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»: наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-ту внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2018. 192 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практич. посіб. Харків: Право, 2019. 136 с.</p> <p>Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія «Наукові доповіді»).</p>
три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2021. 312 с.</p> <p>Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.</p>
чотири і більше авторів	<p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.</p> <p>The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
без автора	<p>Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»; т. 1).</p> <p>Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с.</p> <p>Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.</p> <p>Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.</p>

	Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.
Приклади	Багатомні видання
	<p>Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с.</p> <p>Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.</p>
ІНШІ ВИДАННЯ	
автореферати дисертацій	Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2020. 36 с.
дисертації	<p>Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 573 с.</p> <p>Bryant V. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.</p>
стандарти	ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
розділ книги	<p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. <i>Кримінологія. Загальна та Особлива частини</i>: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.</p> <p>Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі злочинами у сфері приватизації. <i>Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю</i>. Харків: Право, 2010. С. 221–229.</p> <p>O'Neil J. M., Egan J. Men's and women's gender role journeys: A metaphor for healing, transition, and transformation. <i>Gender issues across the life cycle</i> / Ed. V. R. Wainrib. New York, NY: Springer, 1992. P. 107–123.</p>
тези, доповідь	<p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин</i>: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7–9.</p> <p>Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні</i>: матеріали XXII Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2019 р.). Харків, 2009. С. 47–49.</p> <p>Wu C. K., Makhlof M. M. Predicting the response of Aluminium casting alloys to heat treatment. <i>Light Metals 2011: Proceedings of the technical sessions presented by the TMS Aluminium Committee at the TMS 2011 Annual Meeting & Exhibition, San Diego, California, USA, 27 February – 3 March, 2011</i>. Hoboken, NJ: Wiley, 2011. P. 834–836.</p>
стаття з періодичного	<p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровільних формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480.</p>

видання	Середа М. Мирні зібрання: практика адмін. судів 2015 р. <i>Юридичний вісник України</i> . 2016. 12–18 лют. (№ 6). С. 5. Izkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i> . 2010. March 31. P. C1.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Приклади	<p>Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282</p> <p>Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302</p> <p>Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. <i>Проблеми законності</i>. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852.</p> <p>Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; Костянтинівка, Сектор «С» АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf.</p> <p>Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p> <p>Feminism. <i>Encyclopædia Britannica online</i>. URL: http://www.britannica.com/EBchecked/topic/724633/feminism.</p>
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ	
Приклади	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. <i>Освіта</i>. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.</p>

Приклади бібліографічних записів (іноземні джерела)

1. Buss, K.-P., Oberbeck, H., Tullius, K. (2022). Systemische Rationalisierung 4.0. Wie Wettbewerb und Geschäftsmodelle die Digitalisierung in Handel, Logistik und Finanzdienstleistungen prägen. *Berlin Journal für Soziologie*, 32(1), 35–68.
2. Cosmulese, C.G., Grosu, V., Hlaciuc, E., Zhavoronok, A. (2019). The Influences of the Digital Revolution on the Educational System of the EU Countries. *Marketing and Management of Innovations*, 3, 242-254.
3. Dimitrios, K. Nasiopoulos, Damianos P. Sakas, Panagiotis Trivellas. (2021). The Role of Digital Marketing in the Development of a Distribution and Logistics Network of Information Technology Companies. *Springer Proceedings in Business and Economics*. In Damianos P. Sakas & Dimitrios K. Nasiopoulos & Yulia Taratuhina (ed.), *Business Intelligence and Modelling* (pp. 267-276).
4. Gan, W., Yao, W., Huang, S., Liu, Y. (2022). A Study on the Coupled and Coordinated Development of the Logistics Industry, Digitalization, and Ecological Civilization in Chinese Regions. *Sustainability*, 14, 6390.
5. Gupta, Himanshu, Yadav, Avinash Kumar, Kusi-Sarpong, Simonov, Khan, Sharfuddin Ahmed, Sharma, Shashi Chandra. (2022). Strategies to overcome barriers to innovative digitalisation technologies for supply chain logistics resilience during pandemic. *Technology in Society*, 69, 101970.
6. Iqbal, T., Ahmad, S. (2022). Transparency in humanitarian logistics and supply chain: the moderating role of digitalization. *Journal of Humanitarian Logistics and Supply Chain Management*, 12(3), 425-448.
7. Ivanova, N., Popelo, O., Avhustyn, R., Rusak, O., Proshchalykina, A. (2022). Marketing Strategy of the Small Business Adaptation to Quarantine Limitations in the Sphere of Trade Entrepreneurship. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(1), 149-160.
8. Ju, Yingjie, Hou, Hanping, Yang, Jianliang (2021). Integration quality, value co-creation and resilience in logistics service supply chains: moderating role of digital technology. *Industrial Management and Data Systems*, 121(2), 364-380.
9. Junge, A.L. (2020). Prospects of Digital Transformation Technologies (DTT) for Sustainable Logistics and Supply Chain Processes in Manufacturing. *Springer Proceedings in Business and Economics*, in: Adriana Leiras & Carlos Alberto González-Calderón & Irineu de Brito Junior & Sebastián Villa & Hugo (ed.), *Operations Management for Social Good* (pp. 713-720).
10. Kholiavko, N., Popelo, O., Melnychenko, A., Derhaliuk, M., Grynevych, L. (2022). The Role of Higher Education in the Digital Economy Development. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 15(34), e16773.

Форма акту перевірки кваліфікаційної роботи**ЗВІТ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА
НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗБІГІВ**

Кваліфікаційна робота здобувача _____

на тему _____

була представлена для перевірки на наявність текстових збігів у
вигляді файлу «(назва файлу)»

Відповідно до даних сервісу Unichesk «(назва файлу)»

містить _____ авторського тексту.

Керівник роботи _____ (Прізвище, ініціали)

**Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Економічний факультет**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

Направляється студент (ка) _____ до захисту магістерської роботи
(прізвище та ініціали)
рівня вищої освіти _____ магістр _____
спеціальності _____ 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва спеціальності)

на тему:

_____ (назва теми)

Магістерська робота і рецензія додаються.

Висновок керівника магістерської роботи

Злобучач (ка) _____ виконала роботу згідно затвердженого завдання.
Автором вміло сформульована мета і відповідно до неї поставлені та виконані завдання дослідження.

У першому розділі магістерської роботи розкрито

У другому розділі роботи проведено організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства за 2020-2022 рр.; проаналізовано

У третьому розділі дослідження визначено запропоновано

За результатами дослідження в магістерській роботі запропоновано заходи по вдосконаленню _____

Магістерська робота заслуговує (кількість балів), оформлення магістерської роботи відповідає вимогам методичних рекомендацій. Зміст роботи відповідає обраній темі, містить всі необхідні структурні компоненти. Автор використав значну кількість наукової літератури, у тому числі й іноземної, провів детальний аналіз явищ і процесів досліджуваної теми, подав роботу з використанням ілюстративного матеріалу.

При написанні магістерської роботи автор зарекомендувала (в) себе

Магістерська робота виконана на досить високому рівні, відповідає встановленим вимогам ЕК, автор заслуговує присвоєння кваліфікації за ОР «магістр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Керівник роботи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 202_ року

Висновок кафедри про магістерську роботу

Магістерська робота розглянута. Студент (ка) _____
(прізвище та ініціали)
допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.
Завідувач кафедри бізнесу та управління персоналом, д.е.н., професор

(підпис)_____
(прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20 _ року

Приклад внутрішньої рецензії на магістерську роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську роботу на тему:

«Діагностика кризи розвитку підприємства та шляхи її подолання»

(повна назва)

Студента (ки) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Актуальність теми. Актуальність теми магістерської роботи полягає в тому, що перед кожним підприємством постає важливе питання збереження, створення та зміцнення конкурентних позицій на довгостроковий період, що неможливо виконати без розроблення стратегії розвитку та успішного процесу її впровадження. Саме тому, діагностування кризового стану підприємства є важливим питанням в період переходу до ринкових умов господарювання. І перед підприємствами постає питання необхідності систематично проводити аналіз своєї діяльності з метою покращення фінансового стану, удосконалення діагностики кризового стану з метою отримання прибутку.

2. Якість проведеного аналізу проблеми. Під час виконання роботи проблему було розглянуто в повному обсязі та виконані всі визначені завдання магістерського дослідження.

3. Практична цінність висновків і рекомендацій. Результати дослідження полягають у виявленні рівня кризового стану ТзОВ «Агрофірма Новоселицька», а також чинників, що впливають на кризовий стан досліджуваного підприємства. На основі отриманої інформації обґрунтовано резерви підвищення рівня прибутковості та визначено доцільність впровадження інвестиційного проекту в діяльності досліджуваного підприємства.

4. Зауваження до роботи. Недоліком магістерської роботи можна вказати те, що в дослідженні акцент ставиться на подоланні кризового стану базового підприємства шляхом приєднання його до ТОВ «Вілія» і при цьому не розглянуто ризики та загрози, з якими може стикнутися досліджуване підприємство в процесі приєднання, тобто поглинання. Проте, зазначений недолік зовсім не суттєво впливає на загальний рівень та якість проведеного дослідження.

Загальний висновок щодо магістерської роботи. В процесі написання магістерської роботи здобувач(ка) _____ проявила вміння застосовувати набуті теоретичні знання в практичному аспекті. Кількість балів від рецензента _____.

Рецензент

к.е.н., доцент кафедри бізнесу
та управління персоналом

(посада)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« ___ » _____ 20__ р.

Приклад зовнішньої рецензії на магістерську роботу

РЕЦЕНЗІЯ

На магістерську роботу здобувача _____

курсу __ VI _____ групи зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», за темою «Удосконалення системи менеджменту персоналу підприємства»
(назва теми)

що виконана на базі даних ТДВ «Трембіта»
(назва установи, підприємства)

Висновки, зауваження, пропозиції та оцінка рецензента:

Актуальність обраної здобувачем _____ теми дослідження обумовлена необхідністю удосконалення системи менеджменту персоналу підприємства.

Тема магістерської роботи широко розкрита, особливо детально розглянуті теоретичні аспекти формування кадрів підприємстві, документи фінансової звітності ТДВ «Трембіта», інформаційна база аналізу діяльності підприємства з теми магістерської роботи, що в подальшому відіграло значну роль при розробці пропозицій щодо вдосконалення діючої системи менеджменту персоналу досліджуваному підприємстві.

Аналіз даних фінансової діяльності та планування персоналу на ТДВ «Трембіта» виконаний комплексно з використанням вивчених здобувачем _____ теоретичних знань та набутих в процесі навчання практичних навичок.

В першому розділі роботи опрацьовано теоретичну базу формування системи менеджменту персоналу та його роль в розвитку підприємства.

В другому розділі детально проаналізовано фінансово-економічний стан та здійснено комплексний аналіз системи менеджменту ТДВ «Трембіта»

В третій частині магістерської роботи визначено основні шляхи удосконалення системи менеджменту персоналу підприємства, запропоновано організаційно-методичні засади вдосконалення системи менеджменту персоналу ТДВ «Трембіта», розроблено ефективну стратегію менеджменту персоналу, засновану на підвищенні рівня використання кадрового потенціалу досліджуваного підприємства.

В загальному, магістерське дослідження завершене, а робота має практичну цінність та її результати можуть бути використані керівництвом ТДВ «Трембіта» для покращення своєї діяльності.

М.П.
установи,
підприємства

(підпис рецензента)

(ПІБ рецензента)

Пам'ятка щодо оформлення магістерської роботи

Оформлення роботи	Брошування в тверду обкладинку
Обсяг роботи	70 сторінок (без врахування додатків та списку використаних джерел)
Приблизна структура роботи, %	Вступ – 4%
	Розділ 1 – 30%
	Розділ 2 – 30%
	Розділ 3 – 30%
	Висновки – 5%
	Список використаних джерел – не менше 60-70 найменувань, 10% з яких – іноземні (обов'язкове посилання на кожне наведене джерел)
Шрифт	Times New Roman
Розмір шрифту	14
Інтервал	1,5
Абзац	1,25 см
Поля на сторінці	Верхнє – 20 мм
	Нижнє – 20 мм
	Ліве – 30 мм
	Праве – 15 мм
Розташування нумерації сторінок	Правий верхній кут
Комплектація роботи:	1. Титульний аркуш
	2. Анотація
	3. Зміст
	4. Вступ
	5. Основна частина
	6. Висновки
	7. Список використаних джерел
	8. Додатки
	9. Відгук (подання) та рецензії (надаються окремо і в магістерській роботі не брошуруються)
	10. Довідка про впровадження результатів досліджень та/або замовлення на виконання кваліфікаційної (магістерської) роботи (в роботі не брошурується)

Для нотаток